

Bilag 2

Høringssvar modtaget i forbindelse med den 2. offentlighedsfase vedr. miljøvurderingen af planen for Hesselø Havvindmøllepark (5. februar – 5. april 2024)

Kontor/afdeling
Center for grøn strøm -
Havvind

Dato
25-06-2024

J nr. 2022-22540

/RLA, ANMJ

Høringssvar 1

Fra: Jimmy Arly Larsen <jal@aircat.dk>
Sendt: 20. februar 2024 07:20
Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>
Emne: Høringssvar - Hesselø Havvindmøllepark

Til Energistyrelsen

Vedrørende: høringssvar om Hesselø Havvindmøllepark

Detaljeret Sikkerhedsbekymring:

Rapporten om Hesselø Havvindmøllepark fremhæver, at vindmøllerne vil overstige en højde på 150 meter, hvilket direkte påvirker flysikkerheden for ruterne anvendt af os fra Roskilde til Anholt og Læsø. Disse flyvninger, som ofte opererer ved minimumshøjder på 500 fod (152 m), kan støde på betydelige navigations- og sikkerhedsmæssige udfordringer på grund af vindmøllernes højde og placering.

Desuden nævner rapporten potentialet for påvirkning af radar og radiokæder, som er kritisk for sikker navigation og kommunikation under flyvning. Den manglende data om den kumulative virkning på lufthavne nær planområdet understreger behovet for yderligere vurdering af, hvordan vindmølleparken kan påvirke flysikkerheden, specifikt for vores operationer.

Økonomisk Konsekvens:

Omledning af flyruter vil medføre øgede driftsomkostninger, herunder brændstof, og potentielt forlængede flyvetider, hvilket kan have en negativ indvirkning på driftseffektiviteten og servicekvaliteten for vores passagerer. Den økonomiske

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

belastning vil ikke kun være begrænset til direkte omkostninger, men også potentielt tab af kundetilfredshed og konkurrenceevne i regionen.

Anmodning om Yderligere Overvejelser:

Vi anmoder derfor om, at der foretages yderligere vurderinger af Hesselø Havvindmølleparks indvirkning på flysikkerheden og navigation, herunder en dybdegående analyse af potentielle kumulative effekter på nærliggende lufthavne og flyvepladser. Det er afgørende, at disse bekymringer adresseres i planlægningsfasen for at undgå fremtidige sikkerhedsrisici og økonomiske byrder.

Endvidere opfordrer vi til en åben dialog og samarbejde med relevante myndigheder og interessenter for at identificere og implementere løsninger, der kan minimere de negative effekter på flysikkerheden og økonomien, samtidig med at Danmarks mål om vedvarende energi understøttes.

Vi ser frem til at deltage i videre drøftelser om, hvordan disse bekymringer kan afhjælpes, og er klar til at yde yderligere input og samarbejde om at finde de mest hensigtsmæssige løsninger.

Med venlig hilsen / Best regards
Jimmy Arly Larsen
CEO / Accountable Manager

Copenhagen AirTaxi® A/S
CAT flyservice A/S

Københavns Lufthavn Roskilde
Lufthavnsvej 34 - 38
DK 4000 Roskilde
Denmark
Tlf.: +45 46 19 11 14
E-mail: jal@aircat.dk
Web: www.aircat.dk

This email is intended for the intended recipients(s) and may contain confidential information. Reproduction, dissemination or distribution of this message is prohibited unless authorised by the sender. If you are not the intended recipient, please notify the sender immediately and you must not read, keep, use, disclose, copy or distribute this email without the sender's prior permission. The views expressed by the sender are not necessarily those of Copenhagen AirTaxi® A/S & CAT flyservice® A/S.

Energistyrelsen

Høringssvar 2

Fra: Anette Gravgaard Christensen <AneChr@plst.dk>

Sendt: 23. februar 2024 13:47

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Cc: Anders Møller Jørgensen <anmj@ens.dk>; Randi Lucie Aliaga <rla@ens.dk>

Emne: Sv: Offentlig høring af Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport (5. februar – 5 april 2024). (BPST Id nr.: 189739)

Til Energistyrelsen

Som aftalt afgiver Plan- og Landdistriktsstyrelsen ikke høringssvar til denne høring, da vi indgår i processen omkring plangrundlaget for landanlægget for Hesselø Havvindmøllepark.

Med venlig hilsen

Anette Gravgaard Christensen

Fuldmægtig

Telefon: +45 29 16 85 67

E-mail: anechr@plst.dk

Hjemmeside: www.plst.dk

Plan- og
Landdistriktsstyrelsen

[Sådan behandler vi dine personlige oplysninger.](#)

Høringsvar 3

Fra: Anna Luna Daugaard <ald@dmi.dk>

Sendt: 21. marts 2024 15:01

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Cc: Aske Højby Müller <asm@dmi.dk>

Emne: DMI's høringssvar til udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark

Kære jer

Hermed svar på høring fra DMI:

DMI er enig i miljørapportens vurdering af, at Hesselø Havvindmøllepark ikke forventes at medføre væsentlige påvirkninger af DMI's vejrradarsystem. Selvom vindmølleparken ligger inden for radarernes måleområde vil vindmøllerne, i kraft af deres store afstand fra radarene, kun i mindre grad forstyrre DMI's radarobservationer.

DMI vil gerne korrigere følgende udsagn: Det nævnes i rapporten, at DMI's radarer indsamler data ud til 120 kilometer rækkevidde fra hver radar i standarddriftsprocedure. Dette er ikke helt præcist, idet DMI's standardradarprodukter rent faktisk benytter observationer helt ud til hver radars maksimale rækkevidde på 240 kilometer. Dette betyder, at både Stevns-, Sindal-, Virring- og den nye Samsø-radar vil kunne blive forstyrret af falske ekkoer fra havvindmøllerne i Hesselø Havvindmøllepark.

Tøv ikke med at tage fat i os, hvis svarene giver anledning til spørgsmål.

Med venlig hilsen/Best regards

Anna Luna Daugaard

Fuldmægtig

Politik og Strategi

M: +45 51 27 33 86

E: ald@dmi.dk

Danmarks Meteorologiske Institut

Danish Meteorological Institute

Energistyrelsen

Sankt Kjelds Plads 11
2100 København Ø

T: +45 39 15 75 00

www.dmi.dk

Høringssvar 4

Fra: Grundejerforeningen for Tisvilde og Omegn <kontakt@tisvildegrf.dk>

Sendt: 3. april 2024 11:30

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: Høringssvar Hesselø Havvindmøllepark

Prioritet: Høj

Til Energistyrelsen

Vi vedlægger Grundejerforeningen for Tisvilde og Omegns høringssvar vedr. udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark.

Med venlig hilsen

Grundejerforeningen for Tisvilde og Omegn

<https://tisvildegrf.dk/>

Flemming West Clausen

Bestyrelsesmedlem

Tisvildeleje 3. april 2024

Til Energistyrelsen.

I forbindelse med udkastet til plan for Hesselø Havmøllepark, og den tilhørende miljørapport, har Grundejerforeningen for Tisvilde og Omegn følgende kommentarer:

- Hvad angår havmølleparkens risiko for skader på dyr og planter vurderer Rambøll:
"Vurderingerne viser, at Planen for Hesselø Havvindmøllepark kan realiseres uden at det vil medføre risiko for skader på arter på udpegningsgrundlaget, og der vil ikke være risiko for skade på Natura 2000-områdernes integritet. Desuden vil realiseringen ikke have negativ betydning for de samlede bestande af de undersøgte trækfugle og rastende fugle uden for Natura 2000-områderne."
Endvidere vurderer Rambøll, at mulige, midlertidige forstyrrelser under selve etableringen vil kunne minimeres ved planlægning (f.eks. ved hensyntagen til dyrenes yngleperioder).
- Hvad angår 'synlighed og støj' fra møllerne skriver Rambøll: "Fra Sjælland og Djursland vil eksempelvis det meste af møllen være skjult og dermed er det hovedsagelig spidsen af møllevingerne, der vil være synlige i horisonten."
Dette gælder for 15 MW-møller (totalhøjde 280 meter), hvorimod 20 MW-møller (totalhøjde 310 meter) i højere grad vil være synlige. **Vi opfordrer derfor til, at der etableres en havvindmøllepark af 15 MW-møller!**
Mht. støjniveauet skriver Rambøll: "Det er dermed konklusionen, at alle grænseværdier for støj fra vindmøller vil være overholdt, hvis planen for Hesselø Havvindmøllepark realiseres. Der er en god margin til grænseværdierne for den almindelige støj, men kun en mindre margin for den lavfrekvente støj. Det skyldes, at lavfrekvent støj dæmpes mindre med øget afstand end støj ved højere frekvenser, og at det for sommerhusområder forudsættes, at bygningerne har lavere lydisolation end helårsboliger."

For grundejerforeningen er vedvarende energi – herunder vindenergi - vigtig. Alle bør have adgang til billig, vedvarende energi. Ligesom alle bør acceptere projekteringen af den nødvendige infrastruktur. I den forbindelse mener vi, at havvindmølleparker klart må foretrækkes fremfor landbaserede møller.

Som projektet er beskrevet, finder grundejerforeningen således, ud fra en samlet vurdering af fordele og ulemper, at det kan gennemføres som planlagt under forudsætning af, at grundlaget for vores samlede vurdering ikke forrykkes.

Med venlig hilsen

Grundejerforeningen for Tisvilde og Omegn - <https://tisvildegf.dk/>

Flemming West Clausen, Bestyrelsesmedlem

Energistyrelsen

Høringssvar 5

Fra: nordsjl@danmarksvildenatur.dk <nordsjl@danmarksvildenatur.dk>

Sendt: 4. april 2024 09:08

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: Høringssvar vedr. Hesselø Havvindmøllepark

Se venligst vedlagte høringssvar fra Danmarks Vilde Natur.

*Med venlig hilsen
Henrik Rødgaard*

Bjørnebakkevej 32
3300 Frederiksværk
Telefon: 2629 4051

Energistyrelsen

Foreningen Danmarks Vilde Natur

Lokalafdeling Nordsjælland

www.danmarksvildenatur.dk

email: nordsjl@danmarksvildenatur.dk

Henrik Rødgaard

2629 4051

Energistyrelsen

4. april 2024

Email: hoeringhesseloe@ens.dk

Høringssvar vedr. udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med tilhørende miljørapport.

Danmarks Vilde Natur, Nordsjælland, glæder sig over modtagelsen af udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport samt den gode orientering, der blev givet på Borgermødet, som blev afholdt den 19. marts 2024 i Kulturhavn Gilleleje. Vi glæder os ligeledes over at Energistyrelsen sikrer, at internationale standarder for denne type arbejde på havet under hensyntagen til havpattedyr følges således, at opstart sker på en måde, hvor havpattedyrene i området fordrives og støjen ved anlægget ikke fører til dyrene skades med nedsat høreelse.

Vi har dog følgende bemærkninger:

Vedr. Hesselø

Vindmølleparken opføres efter planen tæt på Hesselø, der med omliggende stenrev er NATURA 2000 område nr 128 og Habitatområde H 112. I henhold til habitatdirektivet er Danmark derfor forpligtet til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktivet omfatter.

Spættet sæl samt gråsæl er udpegningsgrundlag for dette Natura 2000 område. En af de største danske ynglekolonier på 1200 til 1400 spættet sæl findes her, og sælerne fælder også her. Ungen dier hos moderen i fem til seks uger. I den periode jager hunnen en stor del af tiden for at kunne producere en meget fedtholdige mælk som sikrer at ungen i gennemsnit vokser med op til et kilo pr døgn.

Ynglesucces er meget påvirkelig af marin støj.

Gråsæl har været udryddet i Danmark, men er nu ved langsomt at vende tilbage således, at der hvert år fødes et par gråsælunger på kysten af danske øer. På Hesselø, hvor der gennem århundreder var en stor gråsæl koloni, ses hvert år nogle få gråsæler, der fælder pels. Gråsælen yngler i marts måned og ikke hen over sommeren, som spættet sæl. Derudover fødes ungen med en pels, som gør at den ikke kan gå i vandet i de fire-fem uger, hvor den dier hos sin mor. Ynglesucces hos denne art, er derfor endnu mere følsom overfor marin støj.

Danmark er som nævnt forpligtet til at sikre tilstanden af levesteder for såvel spættet som gråsæl og forbedre den i overensstemmelse med arternes krav til disse. Vi skal derfor opfordre til at Energistyrelsen sikrer i udbudsmaterialet at arbejdet med opførelse af vindmøllerne foregår udenfor sælernes yngletid.

Vedr. Gilleleje Flak og Tragten

Ilandførelse af kabler og tilknyttede transformatorer føres gennem og oprettes i NATURA 2000 området Gilleleje Flak og Tragten nr 195 samt Habitatområde nr 171. Udpegningsgrundlaget for området er bl.a. marsvin. Status for marsvin herunder bestanden i de indre danske farvande overvåges, og denne bestand har gennem flere år ligget på 42.000. Ved tælling i 2020 og fornyet tælling i 2022 konstateredes imidlertid, at bestanden nu er på kun 14.000. Marsvin har høj energiomsætning og jager døgnet rundt, hvor de fanger op mod 500 småfisk pr. time. De er meget følsomme overfor marin støj.

Forskerne har konkluderet at selv mindre forstyrrelse, som reducerer indtag af føde med 10%, kan medføre manglende ynglesucces.

Set i lyset af at Danmark er forpligtet til at sikre marsvinebestanden, skal vi opfordre til at Energistyrelsen sikrer, at det i udbudsfasen tilkendes, at arbejdet med iandførelse mv. ikke foregår i marsvinets yngletid.

Med venlig hilsen

Henrik Rødgaard

Formand for Danmarks Vilde Natur, Nordsjælland

Høringssvar 6

Fra: 1 - ERST Høring <hoering@erst.dk>

Sendt: 4. april 2024 11:08

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: Erhvervsstyrelsens høringssvar vedr. udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport(ERST Sagsnr: 2024 - 1729)

Kære modtager i Energistyrelsen

Hermed Erhvervsstyrelsens høringssvar vedr. nedenstående høring.

Fasttrack svar vedrørende udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) har modtaget udkastet i høring.

OBR vurderer, at udkastet ikke er erhvervsrettet og derfor ikke skal forelægges

OBR, jf. Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger.

OBR har på den baggrund ingen bemærkninger til udkastet.

Kontaktperson vedrørende ovenstående bemærkninger:

Sebastian Jacobsen

Student

Tlf. direkte: 35 29 11 03

E-post: SEBJAC@erst.dk

Med venlig hilsen

Karoline Bøge Rose

Studentermedhjælper

ERHVERVSSTYRELSEN

Bedre Regulering

Dahlerups Pakhus

Langelinie Allé 17

2100 København Ø

Energistyrelsen

Telefon: +45 35291000

Direkte: +45 35291294

E-mail: KarRos@erst.dk

www.erhvervsstyrelsen.dk

ERHVERVSMINISTERIET

Erhvervsstyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Læs mere om formål og lovgrundlag for databehandlingen på erhvervsstyrelsen.dk. Hvis du sender følsomme oplysninger, opfordrer vi til, at du bruger din digitale postkasse på [Virk](#).

Høringssvar 7

Fra: Kasper Skaarup Sparvath <kss@slks.dk>

Sendt: 4. april 2024 13:12

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Cc: ark@moesgaardmuseum.dk; marinark <marinark@vikingeskibsmuseet.dk>

Emne: SV: Offentlig høring af Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport (5. februar – 5 april 2024).

Til Energistyrelsen,

Se venligst vedhæftede afgørelse og høringssvar.

Venlig hilsen

Kasper Sparvath
Konsulent, Marinarkæolog

Fortidsmindekontoret – Center for kulturarv
Marinarkæologi

Slots- og Kulturstyrelsen
Fejøgade 1, 2. sal
4800 Nykøbing Falster

T 33 95 42 00

M 33 74 45 02

kss@slks.dk | slks.dk

Energistyrelsen

Slots- og Kulturstyrelsen behandler dine oplysninger efter reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

[Sådan håndterer vi dine personoplysninger.](#)

Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København

Slots- og Kulturstyrelsen

Fejøgade 1
4800 Nykøbing Falster
Telefon 33 95 42 00

post@slks.dk
www.slks.dk

4. april 2024
Jour. nr.: 24/02197

Høringssvar og afgørelsen om marinarkæologisk forundersøgelse ved Hesselø Havvindmøllepark

Energistyrelsen har den 5. februar 2024, sendt sag af ukendt sagsnummer i stjernehøring til Slots- og Kulturstyrelsen.

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at der er tale om en begrundet formodning om tilstedeværelsen af beskyttede fortidsminder og har på den baggrund afgjort, at der skal stilles krav om, at den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten udfører en marinarkæologisk forundersøgelse for bygherres regning.

Styrelsen bemærker, at der forud for høringen er foretaget marinarkæologiske analyser og beder derfor bygherre tage kontakt til undertegnet for afklaring af processen, samt drøftelse af analysernes resultater og anbefalede sikkerhedsafstande til udpegninger.

Afgørelsen er truffet efter museumsloven §29 g stk. 4.

Begrundelse

Reglen er, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af fortidsminder på havbunden, herunder også vrage og skibsladninger, jf. museumslovens § 29 g, stk. 1 og 2.

Slots- og Kulturstyrelsen kan i forbindelse med et anlægsarbejde eller en aktivitet på

havbunden stille krav om, at den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten udfører en marinarkæologisk forundersøgelse, jf. museumslovens § 29 g, stk. 4.

En marinarkæologisk forundersøgelse har til hensigt at afklare om der findes beskyttede fortidsminder på arealet.

Museet har foretaget dels en arkivalsk kontrol og dels en geoarkæologisk analyse, der angiver fortidsminder og potentielle fortidsminder indenfor anlægsarealet.

Sagens videre forløb

En marinarkæologisk forundersøgelse kortlægger tilstedeværet af beskyttede fortidsminder. Der er i forbindelse med marinarkæologiske forundersøgelser ikke på

forhånd taget stilling til, hvorvidt der kan dispenseres til af ændre eventuelle beskyttede fortidsminder.

En marinarkæologisk forundersøgelse er for større anlægsprojekter projekter opdelt i en geoarkæologisk analyse og en marinarkæologisk forundersøgelse i felt. Denne opdeling er til fordel for bygherre, da en geoarkæologisk analyse gør det muligt at opstille beskyttelseszoner. Beskyttelseszoner tilgodeser projektets økonomi, da det mindsker omfanget af forundersøgelser af de formodede beskyttede fortidsminder.

Accepteres beskyttelseszonerne kan sagen afsluttes.

Såfremt eventuelle beskyttelseszoner ikke kan forenes med projektet skal der følges op med marinarkæologiske forundersøgelser i feltet for nærmere afklaring og præcisering.

Læs mere om processen for marinarkæologisk arbejde i vejledningen på styrelsens

hjemmeside: <https://slks.dk/marinarkaeologisk-vejledning>

Lovgrundlag

Reglerne om fortidsminder er fastsat i museumslovens kapitel 8 a (lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 med senere ændringer).

Museumslovens § 29 g, stk. 1, fastsætter, at der må ikke foretages ændringer i tilstanden af fortidsminder på havbunden, hvis de befinder sig i territorialfarvandet

eller på kontinentalsoklen, dog ikke ud over 24 sømil fra de basislinjer, hvorfra bredden af det ydre territorialfarvand måles.

Museumslovens § 29 g, stk. 2, fastsætter, at der må ikke foretages ændringer i tilstanden af vrage af skibe eller skibsladninger, der må antages at være gået tabt for mere end 100 år siden, hvis de befinder sig i de områder, der er nævnt i stk. 1, i vandløb eller i søer.

Museumslovens § 29 g, stk. 3, fastsætter, at Slots- og Kulturstyrelsen kan bestemme, at vrage af skibe eller andre fartøjer, der er gået tabt for mindre end 100 år siden, skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 2.

Museumslovens § 29 g, stk. 4, fastsætter, at Slots- og Kulturstyrelsen i forbindelse med et anlægsarbejde eller en aktivitet på havbunden kan stille krav om, at den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten udfører en marinarkæologisk forundersøgelse.

Klagevejledning

Afgørelsen kan ikke påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed, jf. Museumslovens § 29 t, stk. 2, samt bekendtgørelse nr. 1442 af 12. december 2010 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Slots- og Kulturstyrelsen, jf. samme bekendtgørelses § 12, stk. 3 og 4.

Hvis du vil indbringe Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse for domstolene, skal en sag være anlagt inden 6 måneder, fra du har fået meddelelse om afgørelsen, jf. museumslovens § 29 x.

Hvis du har spørgsmål

Du kan læse mere om fortidsminder og museumsloven på styrelsens hjemmeside: <https://slks.dk/marinarkaeologi/>

Hvis du har spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os. Handler din henvendelse om dette brev, beder vi dig om at oplyse sagens journalnummer, der findes øverst i dette brev.

Venlig hilsen

Kasper Skaarup Sparvath
Fuldmægtig
Center for Kulturarv
Fortidsminder

Energistyrelsen

kss@slks.dk
+45 33 74 45 02

Slots- og Kulturstyrelsen behandler dine oplysninger efter reglerne i Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

[Sådan håndterer vi dine personoplysninger.](#)

Hørings svar 8

Fra: Niels-Herman Oxholm Johansen <NHOJ@dkfisk.dk>

Sendt: 4. april 2024 15:47

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: Hermed kommentarer fra Danmarks Fiskeriforening PO på Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport

Hermed kommentarer fra Danmarks Fiskeriforening PO på Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport

Med venlig hilsen

Niels-Herman Oxholm Johansen

Chefkonsulent

+45 29 34 18 80

nhoj@dkfisk.dk

Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia

Danskernes Fiskere – et fællesskab til gavn for dansk fiskeri. Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) samler de danske fiskere. Vi repræsenterer mere end 600 fiskefartøjer, som fanger fisk og skaldyr, og vi samarbejder med 29 lokale fiskeriforeninger landet over. Vores medlemmer leverer sunde, klimavenlige og velsmagende fødevarer, de sikrer op mod 16.000 arbejdspladser særligt omkring havnesamfundene, og så bidrager de med store eksportindtægter til gavn for dansk økonomi. Alt sammen med bæredygtighed for øje – Danskernes fiskere stræber hele tiden på at blive bedre i forhold til social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed.

Denne e-mail og enhver vedhæftet fil er fortrolig. For mere info: [E-mail, cookie- og privatlivspolitik](#)

Cvr.nr. 45 81 25 10

www.dkfisk.dk

04-04-2024

Høring af Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport

Hermed kommentarer fra Danmarks Fiskeriforening PO på Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (herefter benævnt "DFPO") har den 5. februar 2024 modtaget ovennævnte høring.

DFPO er enig i miljørapportens konklusion, om at et permanent forbud mod bundtrawl i havvindmølleområdet vil få væsentlige konsekvenser for fiskeriet. Et forbud mod fiskeri med bundtrawl i havvindmølleområdet vil få stor betydning for de fiskere, som bliver forvist fra de fiskepladser, som deres levebrød er baseret på. Fiskerne kan ikke blot ændre deres ruter og fiske uden om de planlagte områder. Derfor rammer et forbud mod bundslæbende redskaber også fiskeriet i de omkringliggende områder. Konsekvenserne for de erhvervsfiskere, der normalt fisker i området, og det lokalsamfund omkring Gilleleje Havn, som er afhængige af dem, vil derfor blive alvorlige.

Det er derfor vigtigt, at den videre planlægning og de kommende miljøkonsekvensvurderinger bliver foretaget med henblik på at opnå sameksistens, således at havmiljøet og fiskerimulighederne ikke påvirkes unødigt negativt af mølleparken og de tilhørende kabler.

Fiskerne er stadig meget bekymret for støj fra vingerne og ned gennem fundamentene og kabler til havbunden og magnetiske felter omkring kabler. Hvordan påvirker disse faktorer forekomsten af fisk i havvindmølleparkerne og indirekte bidrager til negative virkninger på miljøet.

Det er også vigtigt, at gunstige forhold for prædatorer belyses i langt højere grad. Det har vist sig, at skarv kan sidde og raste på møllefundamentene og derfor i langt højere grad jage i havvindmølleparker, hvilket stresser fiskene i parkerne og begrænser fiskeforekomsten. Stigende forekomster af sæler og marsvin og deres konsekvenser på de forskellige arter af fisk bør ligeledes belyses.

Der bør derfor gennemføres baseline undersøgelser for fisk og skaldyrer bestandene i områderne samt krav om løbende monitoring af udviklingen af disse

bestande i de berørte områder. Hvis planerne gennemføres på det foreliggende grundlag, er konsekvenserne for havmiljøet og fiskebestande uforudsigelige.

Kablet fra mølleområdet til går gennem et værdifuldt fiskeområde og af fiskeriet i kabelområdet bør undersøges nærmere, således at man mere præcist ved, hvad omkostningerne for fiskeriet bliver, og alternative ruter kan undersøges. Det bør samtidigt i den videre planlægning sikres, at kablerne til land nedgraves og overdækkes, samt udformes, således at de ikke arbejder sig op af havbunden, hvor det er muligt. Det bør ligeledes gøres til et vilkår koncessionshaver skal søge dispensation fra kabelbekendtgørelsen for fiskeri med bundsløbende redskaber, hvor det er muligt. Alt sammen for at sikre sameksistens således at fiskeriet og havmiljøet ikke bliver påvirket, hvor dette ikke er absolut nødvendigt.

Høringssvar 9

Fra: Henrik Østerberg <anholtgrundejerforening@gmail.com>

Sendt: 4. april 2024 20:41

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: Høringssvar vedrørende Hesselø Vindmøllepark

Til Energistyrelsen

Anholt grundejerforening har følgende høringssvar til plan mv for Hesselø Havvindmøllepark:

Vi lægger vægt på, at vindmøllerne bliver mindst muligt synlige fra Anholt. Vi ser derfor gerne, at lysene på møllerne ikke lyser mere end nødvendigt og at de for eksempel radarstyres, så de kun tænder, når et fly er tæt på.

Derudover er vi bekymrede for, om den faste flyrute fra Roskilde til Anholt eller andre flyvninger til øen, vil blive påvirket af parkens placering. Her tænker vi både på flysikkerheden samt på de miljømæssige og økonomiske konsekvenser af en eventuel længere rute uden om møllerne. Umiddelbart synes denne problemstilling ikke behandlet i materialet. Vi opfordrer til, at Copenhagen Airtaxi, som beflyver ruten, konsulteres i sagen.

Tak.

Med venlig hilsen

Henrik Østerberg på vegne af bestyrelsen i Anholt Grundejerforening

Tlf. 29 90 62 20

Høringsvar 10

Fra: Annelise Kløv <akl@trm.dk>

Sendt: 5. april 2024 11:08

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: {{TRM}}Høringsvar til ENS vedr. offentlig høring af Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport (Id nr.: 335015)

Under henvisning til ENSs høring af 5. februar 2024 om udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport bemærkes, at Transportministeriet har modtaget følgende høringsbidrag fra Banedanmark:

"Banedanmark bemærker, at Energistyrelsen bedes være opmærksom på, at jernbanelovens § 24 overholdes i det pågældende projekt.

I henhold til jernbanelovens § 24, må der ikke uden tilladelse fra Banedanmark;

- 1) foretages udgravninger eller opfyldninger eller anbringes materiel eller materialer i en sådan nærhed af Banedanmarks område, at der derved kan opstå fare for driften,
- 2) føres ledninger over, under eller langs med banen
- 3) ledes vand til banen eller dennes grøfter, herunder ved opstemning, eller
- 4) foretages arbejder i niveauoverkørsler

Det betyder, at bygherren må kontakte Banedanmark, hvis bygherrens arbejde muligvis kan udgøre en fare for jernbanen. Det er bygherrens ansvar alene, at arbejdet ikke beskadiger eller udgøre en fare for naboejendomme og jernbanen.

Såfremt der anvender større maskiner (f.eks. kraner, der kan dreje hen mod banen), skal der inden anvendelse af en sådan maskine, foreligge en jernbanesikkerhedsfaglig vurdering af, om det kræver en jernbanesikkerhedsplan/-instruks. Ved spørgsmål vedrørende jernbanesikkerhedsfaglig vurdering kontaktes jernbanesikkerhedsplaner@bane.dk

I forhold til færdsel på Banedanmarks arealer, kræver dette tilladelse, jf. jernbanelovens §§ 41-46.

Desuden bemærker Banedanmark, at der er igangsat undersøgelser af mulighed for indhegning af S-banen."

Venlig hilsen

Annelise Kløv
Direktionssekretær

Energistyrelsen

Transportministeriet

Minister- og Ledelsessekretariatet

Ministry of Transport
Frederiksholms Kanal 27 F
DK-1220 København K

Telefon +45 30 37 36 62
akl@trm.dk
www.trm.dk

Høringssvar 11

Fra: Jon Voss <jon@museumns.dk>

Sendt: 5. april 2024 11:19

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: Høringssvar vedr. Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport (5. februar – 5 april 2024).

Hermed Museum Nordsjællands høringssvar vedr. Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport (5. februar – 5 april 2024).

Venlig hilsen,

Jon Voss
Museumsinspektør
Afdeling for Nyere Tid

MUSEUM NORDSJÆLLAND

Gasværksvej 21B, 3250 Gilleleje

Mobil: 6181 5805

www.museumns.dk

Att.:
Energistyrelsen
Miljøstyrelsen

5. 4. 2024

HØRINGSSVAR fra Museum Nordsjælland

Vedr. Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport (5. februar – 5 april 2024).

På baggrund af den forelagte synlighedsanalyse og visualiseringsrapport konstaterer Museum Nordsjælland, at etablering af en havvindmøllepark i det udpegede område vil medføre en visuel påvirkning/visuel forurening af de i Museets høringssvar af 18. marts 2021 (vedr. idéoplægget) samt høringssvar af 11. november 2022 (vedr. supplerende idéhøring) nævnte fredede arealer samt værdifulde kulturmiljøer langs kysten i Gribskov Kommune.

I forhold til de fredede områder fastslås det i Miljørapportens delrapport 2, side 174:

”Ved alle fredningerne langs Nordsjællands kyst og østkysten på Djursland beskrives de særlige udsigter som en del af fredningshensynet (Danmarks Naturfredningsforening, 2021). Dermed er den værdi, landskaberne tillægges gennem fredningerne, sårbare over for en visuel påvirkning fra Hesselø Havvindmøllepark.”

Museum Nordsjælland skal tilføje, at det er et fællestræk for de fredede landskaber, at de ud over de naturmæssige og rekreative værdier rummer væsentlige kulturhistoriske værdier, da de henstår som kulturhistoriske tidslommer – som eksempler på historiske driftsformer og kulturlandskaber, men også som eksempler på forskellige natursyn op gennem tiden – ikke mindst ift. selve tankegangen om fredning af mange af områderne med henblik på at undgå en komplet bebyggelse af nordkysten, sikre adgang og udsyn til havet som den eneste uforstyrrede flade og dermed skabe åndehuller og fastholde området som et attraktivt sted for både fastboende og feriegæster.

Vedrørende de værdifulde kulturmiljøer hævdes følgende i samme delrapport, side 176:

”Generelt knytter kulturmiljøerne sig til de landskaber, der orienterer sig væk fra kysten og danner kulturhistoriske sammenhænge. Oplevelsen af kulturmiljøernes

historiske fortælling er derfor generelt ikke orienteret mod kysten og relationen til vandet. Dermed vurderes oplevelsen af kulturmiljøerne og den værdi, kulturmiljøerne tillægger landskabet, ikke sårbar over for en visuel påvirkning fra Hesselø Havvindmøllepark.”

Dette er ikke korrekt. Tværtimod orienterer samtlige de nævnte kulturmiljøer sig kulturhistorisk mod havet, og deres kulturlandskaber er præget af fortidsminder, bebyggelser, plantager mv., der specifikt har tilknytning til havet, fra oldtidens kystnære bopladser og gravhøje over fiskerlejerne og sandflugtsplantagerne, til de tidlige sommervillaer og friholdte arealer, der skulle sikre alment tilgængelige naturområder med udsyn over havet, jf. udpegningsgrundlag i Gribskov Kommuneplan 2021-33, pkt. 2.3, Kulturhistoriske bevaringsværdier.

Både de kystnære fredede arealer og de kystnære dele af de værdifulde kulturmiljøer må derfor anses som sårbare over for visuel påvirkning/visuel forurening af de landskabelige/kulturhistoriske værdier.

Som nævnt i tidligere høringssvar drejer det sig om følgende områder, hvoraf flere er højt beliggende, hvorfor havvindmølleparken i endnu højere grad vil påvirke sådanne områder visuelt:

Fredede områder:

- Tisvilde Skrænt
- Helenekilden
- Vejby Kyst
- Heatherhill
- Røde Kilde
- Rågelejes skrænter
- Udsholt Strand
- Smidstrup Strand
- Gilbjerg, Gilbjerg Hoved og Gilbjergstien
- Gilleleje Veststrand
- Nakkehoved
- Dronningmølle Krat
- Rusland og Pandehave Å

Værdifulde kulturmiljøer:

- Tibirke Flyvesand Ejerlav
- Tisvilde By
- Rågeleje
- Gilleleje, herunder Strandbakkerne
- Hesbjerg-Firhøj
- Esrum Å/Esrum Kanal
- Villingerød Ejerlav m. Dronningmølle

De ovennævnte værdifulde kulturmiljøer falder i øvrigt i høj grad sammen med de i Gribskov Kommuneplan 2021-2033 udpegede værdifulde landskaber.

Museum Nordsjælland skal følgelig fraråde etablering af en havvindmøllepark med de planlagte møllehøjder i det planlagte område.

Museum Nordsjællands arkæologiske afdeling har følgende kommentarer, som kun går på landanlægget.

Følgende afsnit fremgår af høringsmaterialet, Miljørapportens delrapport 1, side 17 (med en lignende formulering i delrapport 3, s. 80):

"Kulturarv og arkæologi

I området, hvor Planen for Hesselø Havvindmøllepark kan blive realiseret, findes der fredede områder, fortidsminder, kulturmiljøer, kulturarvsarealer, beskyttede sten- og jorddiger og fredede bygninger. Påvirkninger kan undgås ved at etablere landanlæg uden for disse eller alternativt at passere fredede områder m.m. ved hjælp af styrede underboringer. Underboringen skal i så fald ske i en dybde, hvor påvirkninger af eventuelle fortidsminder i jorden kan udelukkes. Udover de kendte fortidsminder kan der eventuelt også findes skjulte fortidsminder i jorden. Inden et anlægsarbejde kan igangsættes, vil de ansvarlige museer foretage en arkivalsk kontrol af det område, der planlægges bebygget, og på baggrund heraf vurdere, om der er behov for eventuelle udgravninger for at kortlægge forekomster af ukendte fortidsminder. Hvis det ikke er muligt at undgå anlægsarbejder i områder med fortidsminder i jorden og ikke er muligt at underbore disse i en dybde, hvor påvirkninger kan udelukkes, vil eventuelle fortidsminder kunne opgraves og bevares for eftertiden."

Afsnittet er hverken korrekt eller dækkende. Museum Nordsjælland foretager en arkivalsk kontrol, og vil derefter anbefale arkæologiske forundersøgelser af alle arealer, hvor der skal ske jord- og/eller anlægsarbejde, jf. Museumslovens Kap 8 § 26, stk. 2. Denne skal klarlægge, om der er udgravningskrævende skjulte fortidsminder på arealerne, i henhold til Museumslovens Kap 8, §27, samt afgrænse disse med henblik på nødudgravning eller friholdelse. Bygherren må således påregne både arkæologiske forundersøgelser og udgravninger, da de omfattende arealer med sikkerhed rummer skjulte fortidsminder.

Museet kan således ikke bruge den arkivalske kontrol som udgangspunkt for at afklare, om der er skjulte fortidsminder på et areal. Dette kræver regulære forundersøgelser.

Venlig hilsen,

Jon Voss
Museumsinspektør, Nyere Tid
Museum Nordsjælland

Esben Aarsleff
Afdelingschef, Arkæologi
Museum Nordsjælland

Høringssvar 12

Fra: Mie Terslin Kjær <mtkja@gribskov.dk>

Sendt: 5. april 2024 12:11

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: Høringssvar fra Gribskov Kommune vedr. udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport

Hermed fremsendes Gribskov Kommunes høringssvar vedr. udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med tilhørende miljørapport.

Erhvervsfiskeri

Overordnet set, er vi i Gribskov kommune positive overfor en vindmøllepark. Som det fremgår af miljørapporten, vil vindmølleparken dog få væsentlige konsekvenser for erhvervsfiskeriet, hvilket kommunen er meget bekymret for. Fiskeriet har helt fra den tidlige middelalder op til nu har været en vigtig del af Gillelejes DNA og det er derfor vigtigt for Gribskov kommune, at den nye vindmølleparks anlægsfase bliver så kort og skånsom som mulig. Ligeledes har vi et ønske om, at når vindmølleparken er i drift så påvirkes fiskeriet mindst muligt og helst slet ikke. Vi har også et ønske om, at der i planlægningen af vindmølleparken tænkes om konstruktionen kan være med til at skabe nye indtægts muligheder for fiskerne f.eks. musling opdræt eller sikre gode forhold for en tilvækst i bestanden af taskekrabbe og hummer ved de nye strukturer under vandet. Ligeledes vil vi opfordre til at fundamenterne konstrueres på en måde så de ikke bliver til hvilested for skarver og sæler som yderligere vil kunne forringe fiskernes indtægt.

Natur

Det er Gribskov Kommunes umiddelbare vurdering, at høringsmaterialet rummer en række relevante analyser og vurderinger af den påtænkte Plan for Hesselø Havvindmøllepark mulige påvirkninger på bl.a. beskyttet natur for den del af projektet, der ligger på land i Gribskov Kommune.

Det fremgår af høringsmaterialet, at vurderingerne ikke bygger specifikt på et konkret projektforslag, men er foretaget på et bredere grundlag, idet der er mange muligheder for fastlæggelse af et kabeltracé og placering af en ny højspændingsstation mellem ilandføringspunktet ved Gilbjerg Hoved og nettilslutningen til Hovegård Højspændingsstation i Egedal Kommune. De beskrevne naturpåvirkninger og muligheden for at foretage afværgeforanstaltninger er derfor helt afhængige af det konkrete projekt, anlægsmetoder og placering af anlæggene.

Det fremgår af høringsmaterialet at:

- **NBL §3:** Krydsning af beskyttede §3-naturområder forudsættes at ville ske ved hjælp af styrede underboringer. Ved udførelse af styret underboring er der en potentiel risiko for, at der kan ske utilsigtede lækager af boremudder. Det forudsættes, at der før der gennemføres underboringer, vil blive gennemført en grundig planlægning af de pågældende underboringer, og der vil blive udarbejdet en beredskabsplan. Det vurderes, at risikoen for påvirkninger af § 3-beskyttede naturområder er meget lille, og at eventuelle påvirkninger fra realisering af Planen for Hesselø Havvindmøllepark vil være ubetydelige. På baggrund heraf vurderes det, at Planen for Hesselø Havvindmøllepark kan realiseres uden at medføre væsentlige påvirkninger af § 3-beskyttede naturområder.
- **Natura 2000:** Hvor det ikke er muligt at undgå at passere et Natura 2000-område, er det forudsat, at passage vil ske ved en styret underboring. Det er ligeledes forudsat, at stationsanlæg ikke vil blive anlagt i Natura 2000-områder. De få, mulige påvirkninger, der kan forekomme som følge af realisering af planen, er vurderet til at kunne begrænses til et minimum ved en nærmere planlægning af anlægsarbejdet, og således at der ikke vil ske skade på arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget. Samlet set vurderes det, at Planen for Hesselø Havvindmøllepark ikke vil have hverken væsentlige eller skadelige påvirkninger af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder på land.
- **Bilag IV-arter:** Det er vurderet, art for art, at Planen kan realiseres uden at påvirke områdets vedvarende økologiske funktionalitet af yngle- og rasteområder for de bilag IV-arter, der findes i undersøgelsesområdet, herunder i Gribskov Kommune (flagermus, bæver, odder, markfirben, Stor vandsalamander, løgfrø, spidssnudet frø, springfrø, grøn mosaikguldsmed, stor kærguldsmed).
- **Kirker med kirkebyggelinjer** (side 80): Der er ingen kirker i umiddelbar nærhed af området, hvor den nye højspændingsstation planlægges etableret. Hvis kabellægning i forbindelse med et konkret projekt sker indenfor kirkebyggelinjer og/eller kirkeomgivelser, så vil der kun være tale om en kortvarig påvirkning, hvorefter terrænoverfladen reetableres, og der efterlades efterfølgende ingen synlige spor over terræn. Det vurderes derfor, at planen kan realiseres med ubetydelige til mindre (lille) påvirkninger på kirkebyggelinjer og kirkeomgivelser.
- **Sø- og å-beskyttelseslinjer:** Forekomsten af arealer med sø- og åbeskyttelseslinjer indenfor området for planen for landanlæg er begrænset, og det vurderes, at det vil være muligt at etablere en ny højspændingsstation udenfor områder omfattet af sø- og åbeskyttelseslinjer.
- **Kirker med kirkebyggelinjer:** Der er ingen kirker i umiddelbar nærhed af området, hvor den nye højspændingsstation planlægges etableret. Hvis kabellægning i forbindelse med et konkret projekt sker indenfor

kirkebygginjer og/eller kirkeomgivelser, så vil der kun være tale om en kortvarig påvirkning, hvorefter terrænoverfladen reetableres, og der efterlades efterfølgende ingen synlige spor over terræn. Det vurderes derfor, at planen kan realiseres med ubetydelige til mindre (lille) påvirkninger på kirkebygginjer og kirkeomgivelser.

- **Sten- og jorddiger:** Hvis passage af et eller flere diger ikke kan undgås i et konkret projekt, kan påvirkninger undgås ved at underbore digerne. Hvis det ikke er muligt at undgå påvirkninger af beskyttede diger, vil en realisering af planen først kunne ske efter dispensation fra museumsloven.
- **Fredninger:** Gilbjergoved, Gilbjerg. De fredninger, der findes indenfor området for Planen, vil enten kunne undgås ved at etablere landanlæg udenfor disse eller alternativt at passere fredninger ved hjælp af styrede underboringer. Realisering af planen vurderes derfor ikke at medføre væsentlige påvirkninger af fredede områder. Hvorvidt underboring af en fredning kræver dispensation hos Fredningsnævnet vil skulle afklares i forbindelse med et konkret projekt.

Samlet set er det Gribskov Kommunes vurdering, at de beskrevne potentielle påvirkninger (på det overordnede niveau), er tilstrækkeligt beskrevet, og vi er umiddelbart enige i miljørapporternes vurderinger og konklusioner. Kommunen er ikke bekendt med andre relevante naturforhold, som bør belyses.

Øvrige bemærkninger

Udover ovenstående bemærkninger vedr. erhvervsfiskeri og natur, har kommunen nedenstående bemærkninger:

- Hvad angår koblingsstation/højspændingsstationen vest for Pårup konkluderes det at der ikke er tale om en væsentlig visuel påvirkning af de mennesker der bor tæt ved eller som færdes i området. Vurderingen er begrundet i at en højspændingsstation vil kunne indpasses i landskabet.
I denne konklusion mangler vi visualiseringer samt indikation af anlæggets dimensioner og hvordan det tekniske anlæg spiller sammen med landskabet.
- Det skaber forvirring at det tekniske anlæg vest for Pårup omtales som værende både en Højspændingsstation og en Koblingsstation. På figur 2 i dokumentet "Delrapport 1 Miljørapport" fremgår disse to anlæg som værende vidt forskellige.

Energistyrelsen

- Det fremgår både af tekst og figur 2 at der skal laves en transformertplatform på havet imellem havvindmøller og kysten. Denne fremgår ikke af nogle visualiseringer.

Med venlig hilsen

Mie Terslin Kjær

Miljø- og Klimamedarbejder
Center for Teknik og Borgerservice
Team Byg, Landzone og Miljø

Rådhusvej 3, 3200 Helsingø
Telefon: 7249 6000
Direkte: 7249 6337

www.gribskov.dk

I Gribskov Kommune har vi fokus på at beskytte de personoplysninger om dig, som kommunen behandler. Gribskov Kommune er dataansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi behandler om dig. For mere om hvordan vi behandler dine data samt dine rettigheder, se nedenstående links:

<https://gribskov.dk/om-kommunen/databeskyttelse/oplysningspligt-planlaegning-byggeri-og-erhvervsforhold->

<https://gribskov.dk/om-kommunen/databeskyttelse/oplysningspligt-natur-og-miljoebeskyttelse>

Oplysningerne i denne e-mail kan være fortrolige og er udelukkende beregnet til brug for de oven for angivne personer eller virksomheder.

Vi gør opmærksom på, at udbredelse, omdeling eller kopiering af oplysningerne efter omstændighederne er forbudt.

Hvis du har modtaget denne e-mail ved en fejltagelse, bedes du meddele det til afsenderen og derefter slette den. På forhånd tak.

Energistyrelsen

Høringssvar 13

Fra: Thomas.WestringJensen@rwe.com <Thomas.WestringJensen@rwe.com>

Sendt: 5. april 2024 12:32

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: RWEs høringssvar til udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark

Til rette vedkommende,

Venligst find vores høringssvar vedhæftet.

Håber det stadig kan tages i betragtning trods, den er sent lidt efter 12.

Rigtig god weekend

Med venlig hilsen / Kind Regards

Thomas Young Hwan Westring Jensen

Head of Regulatory Affairs Denmark & Hydrogen Nordics

RWE

Our energy for a sustainable life

M: +45 21593374

Thomas.westringjensen@rwe.com

RWE Renewables Denmark A/S

Reg. No. 41762713

Postal and visiting address: Vesterbrogade 1L, 4. 1620 København V.

www.rwe.com

Please visit <https://www.group.rwe/-/media/Files/Data-protection-information-RWE-Renewables-Sweden.pdf> and find information about how we handle your personal data.

Privileged/confidential information may be contained in this message and is intended solely for the use of the addressee. If you receive this mail by mistake, you may not use, copy or distribute it to anyone else. Please erase the message and notify us immediately.

RWE Renewables Denmark A/S takker for muligheden for at kommentere på Udkast til Plan for Hesselø Havvindmøllepark

Generelle bemærkninger	
Afsnit	Kommentarer
	Det fremgår ikke af SMV'en, at der er militære områder lige syd for projektområdet. I tillæg går en stor del af kabelruten igennem militære områder.
	Det er uklart, hvorfor påvirkninger fra elektromagnetiske felter og varme fra kabler ikke bliver vurderet. Det er potentielle kilder til påvirkning, særligt hvis kabler ikke kan nedgraves, som er tilfældet ved stenrevet ved ilandføringspunktet.
Delrapport 2: Hav	
Afsnit	Kommentarer
6.1.2.1	Det bemærkes, at der er fundet hestemuslinger langs kabelruten, som potentielt kan være et biogent rev. Der vil være behov for yderligere undersøgelser for at kunne afdække dette. RWE opfordrer til, at disse undersøgelser igangsættes nu, da et potentielt biogent rev kan medføre ændringer af kabelruten, hvilket både kan resultere i forsinkelser såvel som øger CAPEX.
6.4.4	Det fremgår ikke af teksten ved hvilken højde vindhastighederne forekommer i. I tillæg er det ikke tydeligt, om de vindhastigheder, hvor flagermus er observeret, er metrologiske eller ved nacellen. Dette giver usikkerhed i vurderingerne i forhold til cut-in og påvirkningen af flagermus.
6.5.2.7	Der ser ud til, at der mangler noget tekst i andet afsnit på side 155 om trækkende fugle.
6.5.2.8	Afsnittet om de kumulative effekter omfatter en beskrivelse af omkringliggende havmølleparker. For Anholt og flere af de svenske parker er der udarbejdet specifikke vurderinger af potentielle påvirkninger. RWE anbefaler derfor, at disse vurderinger indgår i behandlingen af de kumulative effekter og ikke kun en generel beskrivelse af projekterne.
6.5.3.2	RWE anbefaler, at foreslåede svenske fuglebeskyttelsesområder omkring Middelgrundene medtages.
Natura 2000 rapport (hav)	
5.4	Det fremgår af rapporten, at nedramning af de største møllefundamenter antages at have en støj kildestyrke på 130 db(A), hvilket giver et lyd niveau på 35 dB i en afstand af 7,9 km fra støj kilden. Det skal dog bemærkes, at kildestyrken er vægtet efter menneskets hørekurve og kan derfor ikke anvendes i forhold til sæler, da deres hørelse er anderledes end menneskets.

RWE

5.5	Der er generelt ikke konsensus i forhold til tærskelværdier for adfærdspåvirkninger på sæler og nogle studier har vist, at sæler reagerer på samme afstand som marsvin, når de udsættes for undervandsstøj fra pæleramning. RWE anbefaler derfor, at man anvender en konservativ tilgang og benytter adfærdspåvirkningsafstandene for marsvin i vurderinger af påvirkninger på sæler, dvs. Hhv. 12,4 km (DBBC) og 9,1 km (DBBC + HSD) og ikke de 6,5 km, der er anvendt i vurderingerne.
7.2.2.1	Som påpeget i kommentar til afsnit 5.5 anbefaler RWE, at adfærdspåvirkningsafstanden for marsvin også anvendes for sæler i stedet for de anvendte 6,5 km. Det vil i givet fald betyde, at overlappet med af sælernes kerneområde vil øges. Samtidig vil påvirkningszonen være tæt på Natura 2000-området N128, hvor ca. 15% af den samlede bestand af spættede sæler findes. Disse forhold bør medtages i vurderingen og evt. afværgeforanstaltninger bør overvejes.
Synlighedsanalyse, Teknisk rapport	
	RWE anbefaler, at der i de visuelle beregninger tages udgangspunkt i en øjenhøjde på 1,7 m, som er tilfældet med eksempelvisualiseringerne. Ved anvendelse af denne øjenhøjde vil de visuelle påvirkninger ændres markant.
Bilag IV rapport	
3.1.5.2	Det fremgår af rapporten, at hvis ramning af møllefundamenter udelukkende foregår om dagen, vil påvirkningen på marsvin være mindre, da de er mest aktive om natten. I afsnit 3.1.3 beskrives det dog, at marsvin har en begrænset evne til at lagre energi, og de er hele tiden engageret i fødesøgning. Vurderingen af påvirkningerne virker dermed til ikke at være i overensstemmelse med marsvinenes adfærd.

Skulle ovenstående give anledning til spørgsmål, står RWE selvfølgelig til rådighed for en evt. uddybning og dialog om de angivne kommentarer.

Mvh

Navn: Pernille Haaning
Titel: VP Head of offshore development & CEO Denmark

Navn: Thomas Hwan Jensen
Titel: Head of Regulatory Affairs Denmark & Hydrogen Nordics

Høringssvar 14

Fra: Christian Degner <cde@dma.dk>

Sendt: 5. april 2024 13:18

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: Høringssvar fra SFS: Offentlig høring af Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport (5. februar – 5 april 2024).

Til Energistyrelsen

Høringssvar vedr: Udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport
SFS sagsnr.: 2024103680

Søfartsstyrelsen har følgende bemærkninger til miljørapporten:

Vurderingen af, hvordan etableringen af en havvindmøllepark i det nye Hesselø projektområde vil påvirke sejladsikkerheden, kan ikke baseres på FSA-rapporten for det gamle projektområde for Hesselø Havvindmøllepark. Derfor kan Søfartsstyrelsen ikke med den nuværende miljørapport vurdere, om de potentielle påvirkninger af sejladsikkerheden fra Hesselø havvindmøllepark vil være acceptable.

Søfartsstyrelsen afventer derfor resultaterne af den kommende FSA-rapport for det nye område. Det er vigtigt at fremhæve, baseret på møde den 31. august 2023 med deltagelse af Søfartsstyrelsen, Energistyrelsen og Energinet, at der er enighed om, at kumulative effekter relateret til områder udlagt til havvindprojekter og lignende, som specificeret i Havplanen, skal inkluderes i FSA-analysen.

Havplansekretariatet har følgende bemærkninger:

Havplansekretariatet bemærker, at havplanen flere steder benævnes med forkert status. Forslag til Danmarks havplan blev sendt i høring d. 31. marts 2021. Forslaget blev udstedt med mindre ændringer d. 29. september 2023. Der er således p.t. en udstedt havplan, der er en digital bekendtgørelse. Denne er ikke (længere) et forslag. D. 27. november 2023 blev forslag om ændringer til Danmarks havplan sendt i høring. Både den udstedte havplan fra september 2023 og forslag om ændringer til Danmarks havplan af 27. november 2023 har juridisk effekt.

Med venlig hilsen

Christian Degner

Nautisk Konsulent

Energistyrelsen

Søfartsstyrelsen
Sikre farvande
Dir. tf.: 72 19 61 91
E-mail: cde@dma.dk

Caspar Brands Plads 9
4220 Korsør
Tlf.: 72 19 60 00
Web: www.sfs.dk

Følg os:

[Søfartsstyrelsen](#)

[Danish Maritime Authority](#)

Søfartsstyrelsen behandler personoplysninger om dig, når du kommunikerer med os. Du kan læse mere i Søfartsstyrelsens persondata- og privatlivspolitik.

[Søfartsstyrelsens persondata- og privatlivspolitik.](#)

Høringssvar 15

Fra: Janni Rasmussen <jannr@mst.dk>

Sendt: 8. april 2024 12:21

Til: ENS høring Hesselø <hoeringhesseloe@ens.dk>

Emne: Høringssvar - Miljøstyrelsen - Offentlig høring af Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark (MST Id nr.: 9817986)

Til Energistyrelsen

Tak for jeres henvendelse til Miljøstyrelsen vedr. Offentlig høring af Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark.

Der henvises venligst til vedhæftede høringssvar.

Skulle der være nogle spørgsmål, er I velkommen til at kontakte undertegnede.

Venlig hilsen

Janni Rasmussen

Enhedssekretær | VVM - Landskab & Skov

+45 40 45 18 60 | +45 40 45 18 60 | jannr@mst.dk

Miljøministeriet

Miljøstyrelsen | Tolderlundsvej 5 | 5000 Odense C | Tlf. +45 72 54 40 00 | mst@mst.dk |

www.mst.dk

[Sådan håndterer vi dine personoplysninger](#)

Energistyrelsen

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Til Energistyrelsen

Landskab og Skov
J nr. 2024-9564
Ref. JANNR
Den 8. april 2024

Høringssvar vedr. plan for Hesselø Havvindmøllepark

Tak for din henvendelse til Miljøstyrelsen af d. 05-02-2024.

Efter modtagelsen af din henvendelse, har denne været sendt i intern høring i Miljøstyrelsen ved flere enheder og teams.

Der er indkommet høringssvar fra følgende enheder/teams der har deltaget i høringen. Høringssvarene er vedhæftet som yderligere bilag til dette dokument:

- Arter og Naturbeskyttelse
- Erhverv
- Hav- og Vandmiljø

Hvis I har nogle spørgsmål, er I velkommen til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Janni Rasmussen
Enhedssekretær
+45 40 45 18 60
jannr@mst.dk

Høringssvar fra Erhverv vedr. projekt Offentlig høring af Energistyrelsens udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark med den tilhørende miljørapport

Høringssvar vedr. støj

Delrapport 2, afsnit 4.2.2, s. 46

I tabel 4-3 fremgår en grænseværdi på 77 dB for vindmøllestøj ved beboelse i det åbne land ved 8 m/s, som ikke er korrekt. Den korrekte grænseværdi er 44 dB.

Høringssvar vedr. klapping

Miljøstyrelsen bemærker, at etableringen af vindmøllefundamenterne planlægges at blive udført ved nedramning. Samtidig beskrives det, at havbundssedimentet kan påvirkes som følge af grave, bore eller tilsvarende aktiviteter med dertilhørende frigivelse af sediment. Derfor gør Miljøstyrelsen opmærksom på, at skulle projektet indebære gravearbejde i havbundssedimentet, hvor sedimentet skal klappes, skal klappingen behandles i Miljørapporten og der skal søges om tilladelse til genplacering af havbundsmaterialer hos Miljøstyrelsen.

Miljøstyrelsen kan oplyse, at styrelsen ikke har modtaget en ansøgning om genplacering af havbundsmaterialer i forbindelse med anlæg af Hesselø Havvindmøllepark.

Høringssvar vedr. marine råstofinteresser

Delrapport 1, afsnit 1.3.10, s. 12

Planområdet for Hesselø Havvindmøllepark grænser mod øst op til havplanens udviklingszone til råstofindvinding R63. Det fremgår dog af afsnit 1.3.10, at en realisering af det projekt, som planen danner grundlag for, ikke vil påvirke muligheden for indvinding af råstoffer. Det er derfor Miljøstyrelsens opfattelse, at en eventuel sikkerhedszone omkring opstillede havvindmøller, vil være beliggende inden for planområdet for Hesselø Havvindmøllepark og ikke vil begrænse muligheden for råstofindvinding i R63.

Med venlig hilsen

Kristian Gram Sloth
Specialkonsulent | Erhverv
+45 29 26 85 23 | kragsl@mst.dk

Høringssvar fra Hav- og Vandmiljø vedr. strategisk miljøvurdering af plan for havvindmøllepark Hesselø

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at den strategiske miljøvurdering (SMV) for plan for havvindmøllepark Hesselø skal indeholde vurdering af, hvorvidt planen og de medfølgende aktiviteter kan gennemføres i overensstemmelse med den bindende danske vandplanlægning og den bindende danske havstrategi. Vurderingerne skal i denne sammenhæng redegøre for de forventede påvirkninger som følge af udmøntningen af planen. Bemærk, at disse vurderinger skal omfatte redegørelse for påvirkning (og eventuel ikke påvirkning) af henholdsvis de kvalitetselementer, der konstituerer god tilstand i vandforekomsterne, og de deskriptorer, der konstituerer god miljøtilstand i havområderne. Redegørelse og vurderinger skal fremgå for alle direkte og indirekte berørte vandforekomster og havområder.

Det følger af § 8 i bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, at en afgørelse ikke må medføre en forringelse af tilstanden eller hindring af målopfyldelse for et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst.

Der er mangler i den fremsendte SMV fsva. vurderingen af planens overensstemmelse med den bindende danske vandplanlægning, bl.a. i redegørelserne for hvilke målsatte vandløb, søer og grundvandsforekomster, der kan blive påvirket, samt i vurderingerne af, om påvirkningerne, som følge af planens muliggjorte aktiviteter, kan medføre risiko for tilstandsforringelse og/eller hindring af målopfyldelse for de berørte målsatte vandforekomster. Derudover er de fremsatte vurderinger af, at påvirkningerne, som følge af planens muliggjorte aktiviteter, ikke vil medføre tilstandsforringelse eller hindring af målopfyldelse i målsatte kystvande ikke tilstrækkeligt begrundede fsva. påvirkning med miljøfarlige forurenende stoffer og næringsstoffer.

Da påvirkningerne af de berørte målsatte vandforekomster, som følge af planens muliggjorte aktiviteter, ikke er tilstrækkeligt belyste, og de fremsatte vurderinger ikke er tilstrækkeligt begrundede, kan Miljøstyrelsen på det foreliggende grundlag ikke sikkert vurdere, om planen er i overensstemmelse med § 8 i bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, herunder om realisering af planen kan indebære risiko for tilstandsforringelse og/eller hindring af målopfyldelse for de berørte vandforekomster.

Miljøstyrelsens bemærkninger er uddybet i skemaet på næste side.

Dokument	Sidetal	Bemærkning
Delrapport 3 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	s. 32-35	<p>Da det af miljøkonsekvensrapporten for landdelen af projektet allerede er kendt hvilke målsatte vandløb og søer, som berøres af det planlagte kabeltrace, skal der af den strategiske miljøvurdering ligeledes indgå en oversigt over de målsatte søer og vandløb, som kan blive direkte eller indirekte påvirket (herunder søer der måtte ligge nedstrøms vandløb der underbores), deres tilstand og en begrundet redegørelse - på det foreliggende grundlag - for de forventede påvirkninger (og eventuel ikke påvirkning) af kvalitetselementerne, der konstituerer god tilstand i de målsatte vandløb og søer, samt en vurdering af om planen muliggør risiko for tilstandsforringelse og hindring af målopfyldelse.</p> <p>Miljøstyrelsen gør i den forbindelse opmærksom på, at det af figur 5.1 i SMV'en fremgår, at projektet, som planen muliggør, kan berøre en række søer og vandløb, der er i dårlig økologisk tilstand. For disse vandområder gælder, jf. Weserdommen, at enhver yderligere forringelse af tilstanden vil være en forringelse i vandrammedirektivets forstand.</p>
Delrapport 3 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	S. 34	<p>Det fremgår, at <i>"Det forventes, at det ved planlægning af et projekt, som planen giver mulighed for at realisere, vil være muligt at undgå at krydse målsatte søer med det kabelanlæg, der skal føre strømmen fra ilandføringspunktet på Sjællands nordkyst og frem til Hovegård Højspæn-dingsstation."</i></p> <p>Miljøstyrelsen påpeger, at hvis det på det forestående ikke kan udelukkes, at målsatte søer skal underbores, så mangler der en redegørelse for de forventede påvirkninger på kvalitetselementerne i søerne ved tilfælde af blowout, samt en vurdering af, om påvirkninger som følge af blowout kan lede til tilstandsforringelse eller hindring af målopfyldelse.</p> <p>Derudover mangler der en redegørelse for de forventede påvirkninger fsva. miljøfarlige forurenende stoffer for de nedstrøms vandområder i tilfælde af blowout, og en vurdering af, om påvirkninger som følge af blowout kan lede til tilstandsforringelse eller hindring af målopfyldelse i de nedstrøms vandområder.</p>
Delrapport 3 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	35-37	<p>Detaljeniveauet af den strategiske miljøvurdering skal følge detaljeniveauet af planen. Da det allerede er kendt hvilke områder der kan blive berørt af kabelføringen skal der i SMV'en indgå en oversigt over de grundvandsforekomster, som kan blive påvirket af de aktiviteter, som planen muliggør, grundvandsforekomsternes tilstand og en vurdering af om de forventede påvirkninger af de respektive grundvandsforekomster, på det foreliggende grundlag, risikerer at hindre målopfyldelse eller medføre en yderligere forringelse af tilstanden.</p>

Delrapport 2 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park + Delrapport 3 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	Generelt	Både fsva. underboring af ferske vandområder såvel som underboring i forbindelse med ilandføring, er der lagt en rapport - udarbejdet af DHI - til grund for vurderingen af påvirkningen af de berørte målsatte overfladevandsområder fsva. miljøfarlige forurenende stoffer. Der mangler dog en redegørelse for hvorfor det vurderes at denne rapport kan lægges til grund for denne vurdering. Her tænkes især på om de vurderinger, der er foretaget af DHI, er repræsentative for de projekter, der afledes af planen, samt om der tages højde for, at der er forskellige miljøkvalitetskrav for indlandsvand og andet overfladevand.
Delrapport 2 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	82 og frem	<p>Følgende fremgår på s. 82 i rapporten: <i>"Dog skal det nævnes, at eventuelt anlægsarbejder som medfører fysiske forstyrrelser af havbunden potentielt kan have risiko for at frigive tilstedeværende næringsstoffer og miljøfarlige forurenende stoffer gemt i sedimentet. Det er derfor relevant at undersøge havbundens kemiske forhold baseret på NOVANAS prøvestationsdata."</i></p> <p>I de efterfølgende sektioner i afsnit 5.3 i rapporten vurderes det, at resuspension af sediment og medfølgende frigivelse af næringsstoffer til vandfasen, ikke vil påvirke tilstanden negativt for de berørte biologiske kvalitetselementer i områderne. Sådanne vurderinger forudsætter oplysninger om det konkrete indhold af næringsstoffer i sedimentet, og den deraf følgende frigivelse af næringsstoffer til vandfasen, hvilket ikke fremgår af SMV. Den fremsatte vurdering er derfor ikke tilstrækkeligt underbygget.</p> <p>SMV skal omfatte redegørelse for de forventede påvirkninger (og eventuel ikke påvirkning) af kvalitetselementerne, og påvirkningernes betydning for de kvalitetselementer, der konstituerer god tilstand i de målsatte vandforekomster, herunder om planen medfører påvirkninger der kan resultere i tilstandsforringelse eller hindring af målopfyldelse. Der mangler derfor et konkret fagligt grundlag for ovenfor nævnte vurdering af, at resuspension, som muliggøres af planen, ikke vil medføre frigivelse af næringsstoffer, i et omfang der kan påvirke tilstanden for kvalitetselementerne.</p>
Delrapport 2 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	s. 83	<p>Følgende formulering fremgår: <i>"[...] som værende over det fastsatte mindste kvalitetskrav (MKK)".</i></p> <p>Miljøstyrelsen er ikke bekendt med denne vending – som ud fra ordvalget indikerer, at der skulle forekomme en mindste-værdi de miljøfarlige forurenende stoffer skal forekomme i, hvilket ikke er tilfældet – og der mangler derfor en tydeliggørelse af, om der menes 'miljøkvalitetskrav (MKK)', som er den koncentration, der ikke må overskrides, jf. bekendtgørelse nr. 796 af 13. juni 2023 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand.</p>

Delrapport 2 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	s. 84	Det fremgår, at der er foretaget forundersøgelser for 'det oprindelige planområde'. Der mangler en tydeliggørelse af, om disse forundersøgelser også anses som repræsentative for det nuværende planområde, navnlig i forhold til tid og geografi.
Delrapport 2 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	85	<p>Følgende fremgår på s. 85 i rapporten: <i>"For kystvandsvandområde nr. 200, som gennemløbes af den planlagte kabelkorridor til land, understøtter støtteparameteren for vandets dybdegrænse ikke god økologisk tilstand. Her er dybdegrænsen for tre af i alt fire prøvetagningsstationer målt i 2014 til under kravet på 9,2 m. Da koncentrationen af klorofyl for kystvandsvandområdet er i god økologisk tilstand, vurderes det dog ikke at medføre en betydelig effekt på kystvandsvandområdets opnåelse af en samlet god økologisk tilstand."</i></p> <p>Det vurderes i rapporten, som ovenfor beskrevet, at lysforholdene i planområdet ikke har en negativ påvirkning på opnåelse af god økologisk tilstand, da der er god økologisk tilstand for fytoplankton i de to potentielt berørte kystvandområde (nr. 200 og nr. 205). Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at vandets klarhed ikke understøtter god økologisk tilstand i kystvandområde nr. 200. Det kan derfor ikke konkluderes, at lysforholdene ikke er medvirkende til manglende opfyldelse af målet om god økologisk tilstand.</p>
Delrapport 2 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	s. 90	<p>Det fremgår, at <i>"Realiseringen af Hesselø Havvindmøllepark med tilhørende kabelanlæg indenfor planområdet vil i sig selv ikke medføre en tilførsel af miljøfarlige stoffer til havmiljøet."</i></p> <p>Ovenstående anser Miljøstyrelsen som værende en misvisende formulering, idet det er fremlagt i SMV, at der bl.a. vil blive udledt boremudderprodukter direkte til kystvand og anvendt korrosionsbeskyttelse, om end at det er vurderet, at dette ville være i mængder, der ikke vil påvirke vandmiljøet som helhed.</p>
Delrapport 2 Miljørapport Hesselø Havvindmølle park	s. 84 + 90	<p>Det fremgår, af s. 90, at fordi der kun er fundet få forekomster af koncentrationer af miljøfarlige forurenende stoffer over miljøkvalitetskravene i sedimentet, at så vurderes det, at resuspension af sedimentet ikke vil give anledning til overskridelse af miljøkvalitetskravene. Miljøstyrelsen påpeger, at overholdelse af miljøkvalitetskravene i sediment ikke garanterer overholdelse af miljøkvalitetskravene i vand og biota, og Miljøstyrelsen minder derfor om, at der i den senere MKR for det projekt, som muliggøres af planen, skal fremgå en konkret vurdering for påvirkningen af de berørte vandområder fsva. miljøfarlige forurenende stoffer, både for sediment, vand og biota. Vurderingen skal foretages på enkeltstofniveau og for alle relevante stoffer.</p> <p>Derudover påpeger Miljøstyrelsen, at når vurderingen i SMV er foretaget på baggrund af indsamlet data, at denne data også</p>

		<p>tydeligt skal fremgå af SMV, såfremt data anvendes til at begrunde de fremsatte vurderinger. Herunder skal datagrundlaget, anvendte detektionsgrænser og eventuelle årsager til frasortering af data tydeligt angives.</p> <p>Det er i SMV heller ikke oplyst hvorvidt de angivne stoffer er samtlige stoffer der er målt for, eller om og på hvilket grundlag det vurderes, at det er samtlige relevante stoffer for det projekt, som muliggøres af planen. Disse informationer skal også fremgå tydeligt.</p>
--	--	--

Med venlig hilsen

Miljøstyrelsen,
Hav- og Vandmiljø

Udkast til miljøvurdering for plan for Hesselø Havvindmøllepark

Arter og Naturbeskyttelse
J.nr.: 2024-9564
Ref.: LISAN/HALIK
Den:05-04-2024

Hørings svar fra Arter og Naturbeskyttelse vedrørende udkast til plan for Hesselø Havvindmøllepark

Arter og Naturbeskyttelses, MST, bemærkninger til høringsmaterialet for høring af plan for Hesselø Havvindmøllepark fremgår af skemaerne nedenfor og omfatter forhold vedrørende § 3-natur, Natura 2000, fugle og andre beskyttede arter (herunder bilag IV). Arter og Naturbeskyttelse har generelt forholdt sig overordnet til høringsmaterialet, dog indeholder nedenstående skemaer både bemærkninger af generel karakter men også mere tekstnære bemærkninger. Bemærkninger er derfor ikke udtømmende for evt. problemstillinger i høringsmaterialet.

Bemærkninger til miljøvurdering af planen for Hesselø Havvindmøllepark – Delrapport 1 - Ikke-teknisk resumé og samlet vurdering

Kapitel/Afsnit	Sidetal	Bemærkning	Initialer
7. Samlet vurdering	67	Det fremgår at ” Det er vurderet, at det er muligt at realisere et projekt inden for rammerne af Planen for Hesselø Havvindmøllepark uden at påvirke den økologiske funktionalitet af yngle- og rasteområder af arter på habitatdirektivets bilag IV”. Man nævner i denne sammenhæng, at påvirkningen i form af adfærdsændringer for sæler og marsvin vurderes at være moderat under forudsætning af, at der indarbejdes afværgetiltag for marsvin. MST bemærker, at det ligeledes bør fremgå, at det ikke kan udelukkes, at planen vil beskadige/ødelægge yngle- og rasteområder for flagermus ved Hovegård, hvorfor projektet vil kræve en fravigelse fra beskyttelse af bilag IV-arter.	HALIK
7.1	68	Tabel 7. 1. Se bemærkning om bilag IV-arter (flagermus ved Hovegård) ovenfor s. 67.	HALIK

Bemærkninger til miljøvurdering af planen for Hesselø Havvindmøllepark – Delrapport 2
Miljø på havet

Kapitel/Afsnit	Sidetal	Bemærkning	Initialer
6.1. Bundflora- og fauna	117	<p>6.1.4.6 Invasive arter: Det beskrives at " Placeringen af en kommende havvindmøllepark på den bløde havbund i Kattegat vil introducere hårbundssubstrat, som kan fungere som stepping stone for invasive arter, der er tilknyttet hård bund, og dermed kan havvindmølleparken potentielt medføre en øget spredning af disse arter i Kattegat På baggrund af ovenstående vurderes det, at Planen for Hesselø Havvindmøllepark ikke vil ændre betydeligt på introduktionen af invasive arter i planområdet og Kattegat generelt."</p> <p>MST bemærker, at der skal fremgå en begrundet vurdering af hvorfor introduktionen af "stepping-stone" ikke vil ændre betydeligt på introduktionen af invasive arter i området.</p>	HALIK
6.2 Havpattedyr	127	<p>6.2.4 Miljøvurdering Det beskrives, at "Derfor kan det ved en indledende screening afklares, at arter med lav eller ubetydelig følsomhed ikke vil kunne påvirkes væsentligt, som beskrevet i delrapport 1 under afsnittet om vurderingsmetode" Og " Med afsæt i ovenstående samt den vurderede følsomhed af havpattedyrene, som findes i og i nærheden af planområdet for Hesselø Havvindmøllepark, kan det indledningsvist fastslås, at realisering af Planen for Hesselø Havvindmøllepark kun vil medføre små eller ubetydelige påvirkninger på havpattedyr som følge af ophvirvlet sediment, undervands-støj fra skibstrafik, luftbåren støj, elektromagnetiske felter, undervandsstøj fra havvindmøllerne i drift samt habitatændringer på grund af introduktion af hårbundssubstrat. Der vurderes derfor ikke nærmere på disse miljøpåvirkninger i det følgende."</p> <p>MST bemærker, at det af miljøvurderingen ikke konkret fremgår, hvad begrundelsen er for at de nævnte miljøpåvirkningsfaktorer ikke vil påvirke havpattedyr og derfor ikke vurderes nærmere. MST bemærker, at det i miljøvurderingen konkret skal redegøres for/begrundes på hvilket grundlag de omhandlede påvirkningsfaktorer kan udelukkes fra nærmere vurdering, herunder bl.a. potentiel</p>	HALIK

		<p>påvirkning fra skibsstøj/gravning af rende (i kumulation med andre påvirkningsfaktorer) på adfærd (fortrængning fra fødesøgnings-, raste og yngleområder).</p> <p>Man bør endvidere forholde sig til, om projektet kan påvirke fødegrundlaget for havpattedyrene.</p>	
6.2 Havpattedyr	130	<p>6.2.4 Miljøvurdering</p> <p>Det beskrives at " Det forventes derfor, at op i mod 1.060 (5x212) dyr ud af en samlet population på 14.400 (9.555 – 21.467 95% interval) fortrænges i op til 450 (5x90) timer, inden for en sæson, hvis anlægsaktiviteterne overlapper eller ligger i direkte forlængelse af hinanden. Det kan betyde, at maksimalt 1.060 marsvin får reduceret sit daglige energiindtag med op til ca. 10% i den periode anlægsaktiviteterne foregår."</p> <p>Der bør redegøres for hvordan 10% reduktion i daglig energiindtag i anlægsperioden fremkommer.</p>	HALIK
6.5. Fugle	146	<p>6.5.1 Metode</p> <p>Det beskrives, at den indledende vurdering af planen ift. fuglebeskyttelsesdirektivet er en vurdering af hvorvidt planen og de mulige scenarier der er indeholdt i den kan være i konflikt med de direkte forbud i fuglebeskyttelsesdirektivet (Artikel 5).</p> <p>MST bemærker, at man ligeledes skal forholde sig til direktivets artikel 4 stk. 4, sidste punktum, hvor det fremgår, at "Medlemsstaterne bestræber sig på at undgå forurening eller forringelse af levesteder også udenfor disse beskyttede områder."</p>	HALIK
6.5. Fugle (træk)	150	<p>6.5.2.2 Eksisterende forhold, Tabel 6-6</p> <p>Det bør uddybes hvilke bestandsestimater der er tale om i de to kolonner i tabel 6-6</p>	HALIK
6.5. Fugle (træk)	153	<p>6.5.2.4 Kollisionsrisiko, Tabel 6-8</p> <p>Tabellen angiver kollisionsestimater for en række arter ved to scenarier. Der mangler imidlertid oplysninger om baggrunden for disse estimater, hvilke bestandsestimater/antal fugle som passere området mv. er grundlag for beregningerne?</p> <p>Det fremgår, at kollisionsberegningerne er for fugle som trækker gennem området. Hvordan har man forholdt sig til- og vurderet kollision for fugle som yngler, raster og fourager i området og som kan forventes at foretage daglige fourageringstræk.</p>	HALIK

6.5. Fugle (træk)	154-158	<p>6.5.2.7 Vurdering af trækkende fugle</p> <p>For de behandlede arter er angivet bestandsstørrelser og PBR-værdier beregnet på baggrund heraf (tabel 6-9). Det fremgår ikke i alle tilfælde helt klart, hvad der er for en bestand der er tale om – Er det i alle tilfælde nordvesteuropæiske flyway-bestande? Dette bør klart fremgå, så man har forståelsen af, hvad der er for et "bestandsniveau" påvirkningen fra vindmølleparken holdes op mod.</p> <p>De angivne PBR-værdier gælder, som MST forstår det, for hele flyway-bestande og dermed hele det geografiske område som bestanden trækker til og fra inkl. yngle, raste- træk- og overvintringsområder. Det syntes derfor vanskeligt, at sammenholde en beregnet dødlighed ved kollision for den enkelte vindmøllepark med PBR for f.eks. en flyway-bestand. Dette vil forde, at man laver kumulativ vurdering af merdødelighed bl.a. ved kollision i bestandens udbredelsesområde, for at se om PBR for bestanden allerede er overskredet.</p> <p>Den beregnede dødlighed ved kollision for Hesselø Havvindmøllepark bør som minimum vurderes i kumulation med bl.a. beregnede dødligheder ved kollisioner for andre relevante vindmølleparker i området, som en populationen passerer.</p>	HALIK
6.5 Fugle (rastende)	163	<p>6.5.3.3 Fortrængning, Tabel 6-10 Påvirkningsafstand: Der mangler forklaring til kolonne "forventet effekt". Hvad er det for en ændring i %, som er beregnet?</p>	HALIK
6.5 Fugle (rastende)	163	<p>6.5.3.3 Fortrængning, Tabel 6-11</p> <p>Det fremgår, at " Ud fra de i litteraturen fundne påvirkningsafstande har DCE beregnet antallet af fortrængte fugle fra det oprindelige planområde for de fire mest relevante arter, se Tabel 6-11."</p> <p>Det bør fremgå, hvad er det for en bestand, som beregningen af % fortrængte individer holdes op mod.</p> <p>Alt efter, hvad det er for en bestand der tages udgangspunkt i vil det vil desuden være relevant at sammenholde med fortrængning fra øvrige eksisterende og planlagte parker i området.</p> <p>Det fremgår endvidere ikke, hvilket data vist i afsnit 6.5.3, som bruges som grundlag for vurderingen af om området har høj eller lav betydning for en art.</p>	HALIK

Energistyrelsen

6.6 Bilag IV-arter	166	Ud over, at " Der må ikke gives tilladelse til projekter eller vedtages planer m.v., der kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter i deres naturlige udbredelsesområder" må der heller ikke gives tilladelse hvis projektet/planen medføre forsætlig forstyrrelse eller drab af individer af Bilag IV-arter.	
6.6 Bilag IV-arter	167	<p>6.6.1 Marsvin</p> <p>Det beskrives at " De mulige påvirkninger, som er relevante at vurdere i forhold til bilag IV-beskyttelsen, er den mulige påvirkning af et muligt yngleområde samt den mulige effekt af undervandsstøj på den samlede population og dermed på artens bevaringsstatus."</p> <p>MST bemærker hertil, at EU-domstolen bl.a. i sag fra Sverige (Skydda Skogarna C-473/19 og C-474/19) har forholdt sig til, at levestedsbeskyttelsen gælder uanset antallet af individer, der påvirkes og at den strenge artsbeskyttelse finder anvendelse uanset om en bilag IV-art har opnået en gunstig bevaringsstatus eller ej. En arts bevaringsstatus inddrages først i forbindelse med fravigelse af Bilag IV-beskyttelsen, jf. habitatdirektivets artikel 16.</p>	HALIK
6.6 Bilag IV-arter	168	<p>6.6.2 Flagermus</p> <p>Det fremgår, at flagermus undgår at trække over havet, når vindhastigheden overstiger 5 m/s. Visse arter flyver dog ved større vindhastigheder.</p> <p>Det fremgår endvidere, at da flagermusene undgår at flyve i vindhastigheder under 5 m/s, er der stor sandsynlighed for, at de undgår kollision med møllevinger, da havvindmøllerne ofte har cut-in speed på mellem 3 og 5 m/s.</p> <p>MST bemærker hertil, at da flagermus undgår at trække over havet, når vindhastigheden overstiger 5 m/s og for nogle arter ved større vindhastigheder og da cut-in-speede er ned til 3 m/s, syntes kollision med møller ikke at være udelukket.</p>	HALIK
10.3 Natura 2000 væsentlighedsvurdering	208	<p>10.3.1 Potentielle påvirkninger</p> <p>Det beskrives, at midlertidige ændringer og forstyrrelser af habitat for havfugle under anlægsfasen, samt emissioner af undervandsstøj i driftsfasen og påvirkningen fra elektromagnetiske felter ikke vurderes, at kunne medføre væsentlige påvirkninger af habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget, da påvirkningerne vurderes at have begrænset geografisk udbredelse, varighed og/eller intensitet. Hvorfor disse</p>	HALIK

		<p>potentielle påvirkningsfaktorer ikke medtages i væsentlighedsvurderingen.</p> <p>MST bemærker, at vurderingen af hvorvidt disse potentielle påvirkningsfaktorer kan medføre væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget, har en karakter, hvor de bør være en del af selve væsentlighedsvurderingen og ikke udgrænses før selve væsentlighedsvurderingen.</p> <p>Man bør således konkret i selve væsentlighedsvurderingen forholde sig til om tab af fødesøgningshabitat, forstyrrelse under anlægsfasen og undervandsstøj i driftsfasen kan medføre væsentlig påvirkning af f.eks. fugle og havpattedyr på udpegningsgrundlagene.</p> <p>Påvirkningsfaktorerne bør desuden inddrages ved den samlede (kumulative) vurdering af planens påvirkning af en udpegningsart.</p>	
10.3 Natura 2000 væsentlighedsvurdering	209	<p>10.3.1 Potentielle påvirkninger Tabel 10.2</p> <p>Af tabellen fremgår forventede påvirkningszone for arter og naturtyper. Man mangler imidlertid at angive, hvad det er for påvirkninger som medfører de maksimale påvirkningsafstande.</p>	HALIK
10.3 Natura 2000 væsentlighedsvurdering	213	<p>10.3.1.1 Afgrænsning af områder Sæler</p> <p>Ved udskillelsen af Natura 2000-områder, som skal medtages i væsentlighedsvurderingen, tages udgangspunkt i, om påvirkningszonen for undervandsstøj overlapper med kerneområde på 10 km fra sælerne liggepladser.</p> <p>Af redegørelsen fremgår, at studier fra den engelske kanal viser, at sælers kerneområde havde en udstrækning på op til 35 km og studier fra Skotland viser, at den gennemsnitlige distance som sæler svømmer er 17 km.</p> <p>MST bemærker, at ved udgrænsningen af Natura 2000-områder, som ikke skal indgå i væsentlighedsvurderingen, skal der være en meget høj grad af sikkerhed for, at der ikke kan være mulige påvirkninger som ikke bliver omfattet af habitatvurderingen.</p> <p>På den baggrund bør det uddybes, hvorfor et kerneområde på 10 km vurderes at være et tilstrækkeligt udgrænsningskriterie for sæler.</p>	HALIK
10.3 Natura 2000 væsentlighedsvurdering	217-220	<p>10.3.3 N195 Gilleleje Flak og Tragten</p> <p>Der er ikke foretaget væsentlighedsvurdering for marsvin på udpegningsgrundlaget. MST bemærker, at</p>	HALIK

		<p>der skal foretages vurdering af hele udpegningsgrundlaget, herunder mulig påvirkning af marsvin, ved forstyrrelse, støj og fødegrundlag i anlægsfasen.</p> <p>Se i øvrigt MSTs bemærkning til afsnit 10.3.1 om udgrænsning s. 208.</p>	
10.3 Natura 2000 væsentlighedsvurdering	221-223	<p>10.3.4 N207 Lysegrund</p> <p>Det beskrives, at eneste sandsynlige påvirkninger, som kan påvirke habitatnatur i N207 Lysegrund, er et eventuelt sedimentspild fra anlægsarbejde knyttet til installation af møllefundamenter og opsamlingskabler mellem møller og offshore koblingsstationer.</p> <p>MST bemærker, at man ved vurderingen af potentiel påvirkning ligeledes bør forholde sig til frigivelse af miljøfremmede stoffer og næringsstoffer samt ændringer af hydrologien.</p>	HALIK
10.3 Natura 2000 væsentlighedsvurdering	224-228	<p>10.3.5 N128 Hesselø</p> <p>Det lægges til grund for vurderingen, at kerneområdet for sæler (spættet- og gråsæl) er 10 km fra liggepladsen.</p> <p>Der fremgår ikke en egentlig faglig begrundelse for at der ikke sker væsentlig påvirkning af gråsæl i Natura 2000-området. Målsætninger for gråsæl, som bl.a. at området sikres som et godt levested for arten, er ikke inddraget i vurderingen. Der bør foretages en fagligt underbygget vurdering for gråsæl med udgangspunkt i bevaringsmålsætningerne for arten.</p>	HALIK
10.3 Natura 2000 væsentlighedsvurdering	229-234	<p>10.3.6 SE0420360 Nordvästra Skånes havområde</p> <p>Det beskrives at, " For andre fuglearter er der ikke overlap mellem forventet påvirkningszone og Natura 2000-området, da påvirkningsafstande for sortand, havlit og andre følsomme arter ikke overstiger afstanden mellem planområdet og Natura 2000-området. Derfor kan væsentlig påvirkning afvises for alle andre fuglearter end rødstrubet og sortstrubet lom."</p> <p>MST bemærker, at habitatdirektivets krav om væsentligheds- og konsekvensvurdering gælder også for en plan eller et projekt uden for Natura 2000-området, når disse kan påvirke arter på udpegningsgrundlaget væsentligt, også når arterne befinder sig uden for Natura</p>	HALIK

		<p><u>2000-området</u>. Denne fortolkning af habitatreglerne følger blandt andet af EU-Domstolens dom af 26. april 2017 i sag C-142/16 (Moorburg) og fremgår bl.a. af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse 18/05371 af 18. februar 2019 og Planklagenævnets afgørelse 18/05754 af 21. december 2020.</p> <p>Ved vurderingen af, om det samlede projekt kan medføre væsentlig påvirkninger af arter (fugle og havpattedyr) på udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område skal man desuden forholde sig til, om aktiviteterne vil medføre en væsentlig påvirkning af arterne, når disse befinder sig <u>udenfor</u> natura 2000-området (f.eks. raster eller fouragerer udenfor Natura 2000-området). Bemærkningen gælder generelt for Natura 2000-områder, hvor der er tale om mobile udpegningsarter.</p>	
10.4 Natura 2000 konsekvensvurdering	236-	<p>10.4.1.1 N195 Gilleleje Flak</p> <p>Det fremgår af tabel 10-13 (afs. 10.3.8), at væsentlig påvirkning af sandbanke, stenrev og marsvin ikke kan afvises.</p> <p>Afsnit om konsekvensvurdering (10.4.1.1.) syntes imidlertid kun at omfatte redegørelse og vurdering af suspension og sedimentation ift. sandbanke og rev. Redegørelse og vurdering af de mulige påvirkninger af habitatnaturtyperne sandbanke og rev samt arten marsvin syntes at være mangelfulde. Der mangler redegørelse og vurdering af selve bortgravning/bortspuling af habitatnaturtypen sandbanke, overdækning af habitatnaturtypen rev med sten foruden slitage og forstyrrelse ved anlægsarbejder samt redegørelse og vurdering af påvirkninger af marsvin ved anlægsarbejderne.</p>	HALIK
10.4 Natura 2000 konsekvensvurdering	239-241	<p>10.4.2. N207 Lysegrund</p> <p>Det beskrives, at " For nedspuling af kabler er det i afsnit 10.4.1 vurderet, at sedimentationstykkelsen vil være 10 cm nærmest anlægsområdet og aftage derefter til ned til 1-2 mm ved en afstand på op til 300 meter."</p> <p>MST bemærker, at i afsnit 10.4.1.1 står der, at " at ved nedspuling af kablet vil den maksimale afstand fra kablet, hvor sedimenttykkelsen er over 1 mm, være 10 m."</p> <p>Hvad er korrekt?</p>	HALIK
10.4 Natura 2000 konsekvensvurdering	241-244	<p>10.43 N128 Hesselø</p>	HALIK

		<p>Se MSTs bemærkning til afsnit 10.3.1, s. 208, om redegørelse for fastlæggelse af kernområde på 10 km for spættet sæl.</p> <p>Det beskrives, at 14% af koloniens 1500 sæler fortrænges fra deres kerneområde i op til 6 uger (eller sælerne fortrænges fra 14 % af deres kerneområde i op til 6 uger, evt. i den mest sårbare periode).</p> <p>Det vurderes endvidere, at en kortvarig forstyrrelse som fortrænger en lille andel af spættet sæl ved Hesselø ikke vil forhindre opretholdelse af gunstig bevaringsstatus.</p> <p>MST finder, at der mangler en faglig begrundelse for vurderingen af, at fortrængning fra 14 % af kerneområdet (eller 14% af bestanden) i op til 6 uger, er så kortvarig og lille en fortrængning, at det ikke vil påvirke bevaringsstatus for bestanden af spættet sæl ved Hesselø.</p>	
10.4 Natura 2000 konsekvensvurdering	244-af Spættet sæl	<p>10.4.4 SE0420360 Nordvestra Skånes Havområde</p> <p>Ved redegørelse for hvor mange lommer der fortrænges fra Natura 2000-området i vindmølleparkens driftsfase lægges til grund, at rastende individer (500 stk.) er jævnt fordelt i hele Natura 2000-området.</p> <p>Der bør redegøres for, om denne tilgang er konservativ/retvisende i forhold lommers præferencer ift. vanddybder og fouragerings- og rastområder</p>	HALIK
10.4 Natura 2000 konsekvensvurdering		<p>10.4.4 SE0420360 Nordvestra Skånes Havområde</p> <p>Ved vurderingen af, om planen kan medføre skade på udpegningsgrundlaget sort- og rødstrubet lom skal man desuden forholde sig til, om aktiviteterne vil medføre en væsentlig påvirkning af arterne, når disse befinder sig <u>udenfor</u> Natura 2000-området (f.eks. raster eller fouragerer udenfor Natura 2000-området). Se bemærkning til afs. 10.3.6 s. 229-234.</p>	HALIK
10.5 Natura 2000 Opsummering-	254-255	<p>Stenrev</p> <p>MST bemærker, at man skal have øje for, at den endelige vurdering af, hvorvidt kabellægningen indenfor N195 skader habitatnaturtyperne stenrev og sandbanke, sker på projektniveau, hvor man har mere detaljerede oplysninger om projektets udformning, anlægsmetoder og mulige påvirkninger, hvilket kan føre til anden konklusion end indeværende.</p>	HALIK

--	--	--	--

Bemærkninger til miljøvurdering af planen for Hesselø Havvindmøllepark – Delrapport 3
Miljø på land

Kapitel/Afsnit	Sidetal	Bemærkning	Initialer
1.1 Forslag til et konkret projekt	5	<p>Det beskrives, at "Det skal dog understreges, at vurderingerne i denne miljørapport ikke bygger specifikt på et konkret projektforslag, men er foretaget på et bredere grundlag, idet der er mange muligheder for fastlæggelse af et kabeltracé og placering af en ny højspændingsstation mellem ilandføringspunktet og nettilslutningen til Hovegård Højspændingsstation."</p> <p>MST bemærker, at ifølge Europa-Kommissionens vejledning "Vurdering af planer og projekter i forbindelse med Natura 2000-lokaliteter – Metodisk vejledning om artikel 6, stk. 3 og 4, i habitatdirektivet 92/43/EØF" af 28. september 2021, kapitel 4, afsnit 4.2, skal detaljeringsgraden i vurderingen af en plan afspejle det vidensgrundlag, der er tilgængeligt på tidspunktet for udarbejdelse af planen. For landanlægget til Hesselø Havvindmøllepark er der udarbejdet miljøvurdering af et konkret projekt, hvorfor dette bør inddrages i vurderingen af planen og ikke kun henvises til som et eksempel.</p> <p>Endvidere henholder MST sig til de bemærkninger, der er afgivet til miljøvurderingen af det konkrete projekt for Landanlæg til Hesselø Havvindmøllepark.</p>	LISAN
6.3.1	50	<p>Det beskrives, at " Krydsning af beskyttede naturområder forudsættes at ville ske ved hjælp af styrede underboringer"</p> <p>Og</p> <p>"Planen for Hesselø Havvindmøllepark omfatter en udvidelse af den eksisterende Hovegård Højspændingsstation. Som det fremgår af Figur 6.3, findes der både vest, nord og øst for højspændingsstationen beskyttede moseområder, hvoraf der er et delvist overlap med 3 af disse, og der skal være opmærksomhed på at undgå tilstandsændringer af disse områder i forbindelse med en udvidelse af højspændingsstationen..."</p> <p>MST bemærker, at det er blevet belyst i miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt for landanlægget for Hesselø Havvindmøllepark, at der skal foretages partiel kabellægning af nuværende 132 kV-luftledninger, som delvist vil berøre to § 3-be-</p>	

		skyttede mosearealer ved Hovegård Højspændingsstation.	
6.3.1	50		

ANAs bemærkninger til teknisk rapport – Natura 2000-vurdering – landanlæg og ilandføringskabler

Kapitel/Afsnit	Sidetal	Bemærkning	Initialer
4.1.1 Mulige scenarier	12	<p>Det beskrives, at "I nærværende dokument er det alene de to-tre ilandføringskabler, der indgår for planen på havet. Øvrige påvirkninger af Natura 2000-områder på havet som følge af realisering af Planen for Hesselø Havvindmøllepark er beskrevet og vurderet i Rambølls Natura 2000-vurdering for havvindmølleparken"</p> <p>MST gør opmærksom på, at man ved vurderingen af planens mulige påvirkninger af Natura 2000-områderne udpegningsgrundlag skal huske at forholde sig til den samlede påvirkning af planen på et Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag. Dvs. evt. påvirkninger ved realisering af selve parken på et udpegningsgrundlag skal inddrages i vurderingen.</p>	HALIK
5.1. Afgrænsning	27-29	<p>5.1.1. Støj og forstyrrelse samt elektromagnetiske felter</p> <p>Der foretages i afsnittet om afgrænsning af relevante Natura 2000-områder, som medtages i habitatvurderingen, en vurdering af, at støj og forstyrrelser (undervandsstøj) i forbindelse med kabellægningen samt elektromagnetiske felter ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af havpattedyr eller fauna karakteristisk for marine habitatnaturtyper i Natura 2000-områder, hvor disse er på udpegningsgrundlaget.</p> <p>MST bemærker, at vurderingen af hvorvidt disse potentielle påvirkningsfaktorer kan medføre væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget, har en karakter, hvor de (påvirkningsfaktorerne) bør være en del af selve væsentlighedsvurderingen og ikke en "udgrænsning" af Natura 2000-områder som skal inddrages i habitatvurderingen. Man bør således konkret i selve væsentlighedsvurderingen forholde sig til, om støj og forstyrrelse ifbm. kabellægningen eller elektromagnetiske felter kan medføre væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlagene.</p>	HALIK

6. Væsentlighedsvurdering	67-	6.1 Marine habitatnaturtyper Det nævnes s. 67, at sedimentaflejringer fra anlægsarbejderne (kabellægning, underboring) vil kunne påvirke nærmeste marine habitatnaturtyper. MST bemærker, at man i væsentlighedsvurderingen også bør forholde sig til mulige påvirkninger ved suspension af sediment og risiko for frigivelse af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer.	HALIK
6. Væsentlighedsvurdering	71-73	6.3 Havpattedyr Ud over påvirkningsfaktorerne suspension og sedimentspild ved kabellægning, bør vurderingen for marsvin også omfatte støj og forstyrrelse ved kabellægning og underboring samt bortgravning (sandbanke) og overdækning (rev) af mulige fødesøgningsområder for marsvin.	HALIK
7. Konsekvensvurdering	84-87	7.1.3.1 Sedimentspild Afsnittet omhandler udelukkende sedimentation på rev og sandbanke. MST bemærker, at man i forhold til anlægsarbejdet ved kabellægning og underboring desuden bør forholde sig til mulige påvirkninger ved suspension af sediment samt evt. indhold af miljøfremmede stoffer og næringsstoffer som frigives ved opgravning af havbunden og tab af boremudder i forbindelse med underboringen (evt. i væsentlighedsvurderingen)	HALIK
7. Konsekvensvurdering	87-89	7.1.3.2 Stenrev MST bemærker, at man skal have øje for, at den endelige vurdering af, hvorvidt kabellægningen skader habitatnaturtyperne stenrev og sandbanke, sker på projektniveau, hvor man har mere detaljerede oplysninger om projektets udformning, anlægsmetoder og mulige påvirkninger, hvilket kan føre til anden konklusion end indeværende.	HALIK
7. Konsekvensvurdering	90-	7.1.3.3 Sandbanke Se bemærkning til 7.1.3.2 Stenrev s. 87-89. MST bemærker, at man mangler at behandle evt. påvirkninger i forbindelse med udslip af boremudder ved underboringen (evt. i væsentlighedsvurderingen).	HALIK

Höringsvar 16

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

Enocksson, Egon
Tel: + 46 10-698 11 91
Egon.enocksson
@naturvardsverket.se

2024-04-09

Ärendenummer
NV-01319-21

Miljøstyrelsen Danmark
Espoo@mst.dk

Sveriges svar på samråd om miljövärdering av planen för Hesselö havsvindpark J. nr 2020-23574

Miljøstyrelsen underrättade Sverige den 30 januari 2024 om det förändrade förslaget till plan för Hesselö havsvindpark med tillhörande miljörapport.

Samrådet i Sverige

Naturvårdsverket har översänt samrådet till nationella och regionala myndigheter, kustkommuner, miljöorganisationer och fiskeorganisationer.

Samrådstiden i Sverige har pågått från den 6 februari till den 3 april 2024. Samrådet har även varit publicerat på Naturvårdsverkets webbplats.

Yttranden över den strategiska planen för Hesselö havsvindpark och miljörapporten har inkommit från Riksantikvarieämbetet, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Havs- och vattenmyndigheten, Trafikverket, Länsstyrelsen i Skåne, Falkenbergs kommun, Höganäs kommun, Swedish Pelagic Federation PO, Sveriges Fiskares PO, och BirdLife Sverige.

Naturvårdsverket (såsom nationell expertmyndighet) och Länsstyrelsen i Västra Götaland hänvisar till tidigare yttranden i ärendet och till tidigare yttranden angående Danmarks havsplan.

Båstads kommun har ingen erinran mot förslaget men lämnar synpunkter på animering av parken nattetid. Yttrandena med framförda synpunkter biläggs detta samrådssvar.

Statens geotekniska institut, Boverket, Energimyndigheten, Svenska kraftnät, Länsstyrelsen i Halland, Laholms kommun och Halmstads kommun har meddelat att de inte har några synpunkter på samrådsunderlaget eller att de avstår från att lämna svar.

Framförda synpunkter i samrådet

Naturvårdsverket gör ingen samlad bedömning av de inkomna yttrandena men kan konstatera att det av flera av yttrandena framgår att den planerade vindkraftsparken kan medföra påverkan på Sverige och svensk miljö vad gäller såväl påverkan på hydrografen, slamspridning, Natura 2000 områden (främst vad gäller Bälthavspopulationen av tumlare), påverkan på vissa fågelpopulationer

(främst sillgrissla och tordmule samt nattflyttande fåglar) och påverkan på utpekade kulturmiljöer längs den svenska kusten.

I flera av yttrandena framförs brister i underlagen som gör det svårt att bedöma påverkan på svenska intressen. Det gäller bland annat avsaknad av analys av kulturmiljöns funktionella samband med havslandskapet, påverkan av vindkraftsparken på fisket i stort och, särredovisat, det svenska fisket.

Det framförs också att sjötrafiken måste beaktas i det fortsatta arbetet.

Flera instanser efterfrågar också ytterligare visualiseringar.

Flertalet av yttrandena påtalar också behovet av att det görs kumulativa bedömningar av ett stort antal parametrar vid bedömningen av påverkan från vindkraftsetablering vid Hesselö och att dessa bedömningar görs gränsöverskridande.

Naturvårdsverket uppmanar de danska myndigheterna att beakta de inkomna synpunkterna i färdigställandet av planen för Hesselö havsvindpark och i det fortsatta arbetet med planering och miljöbedömning av projekten för Hesselö havsvindpark.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschef Nanna Wikholm efter föredragning av Egon Enocksson, kontaktpunkt för Esbokonventionens protokoll.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Nanna Wikholm

Egon Enocksson

För kännedom

Klimat- och näringslivsdepartementet, Sandra Jalalian, Bastian Ljunggren, Eleonora Rönström

Bilagor, yttranden från:

Riksantikvarieämbetet

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)

Havs- och vattenmyndigheten

Trafikverket

Naturvårdsverket (hänvisar till tidigare yttranden)

Länsstyrelsen i Skåne

Länsstyrelsen i Västra Götaland (hänvisar till tidigare yttranden)

Falkenbergs kommun

Höganäs kommun

Båstads kommun

Swedish Pelagic Federation PO

Sveriges Fiskares PO

BirdLife Sverige.

Yttrande

Datum 2024-03-12

Klassificering 1.5.2

Dnr RAÅ-2024-741

Ert datum 2024-02-06

Er beteckning NV-01319-21

Avdelning Kulturmiljöavdelningen

Enhet Enheten för
landskapsutveckling

Esbo-samråd om strategisk miljöbedömning av planen för Hesselö vindkraftspark i danska delen av Kattegatt

Sammanfattning

För att Riksantikvarieämbetet ska kunna bedöma de gränsöverskridande konsekvenserna i Sverige behöver miljöbedömningen kompletteras med en utförligare beskrivning och analys av om den planerade vindkraftsparken kommer att ha en negativ effekt på kulturmiljöns värden inom dess påverkansområde.

Riksantikvarieämbetet anser även att en kompletterande fotopunkt för visualisering bör läggas till på Bjärehalvön.

Ärendet

Naturvårdsverket har översänt en strategisk miljökonsekvensbeskrivning från Energistyrelsen i Danmark framtagna för den planerade vindkraftsparken Hesselö norr om Själland. Naturvårdsverket önskar eventuella synpunkter på det översända samrådsunderlaget avseende bedömningen av de gränsöverskridande konsekvenserna av planen.

Bakgrund

Havsvindparken Hesselö är planerad att etableras i Hesselöbukten i Kattegatt norr om Själland, cirka 33 km från Sveriges västkust (Kullen). Planerings- och förstudieområdet omfattar 166 km². Inom området ska mellan 40 och 84 vindkraftverk placeras med en totalhöjd på 280 eller alternativt 310 meter.

I mars 2021 lämnade Riksantikvarieämbetet ett yttrande (RAÅ-2021-678) till Naturvårdsverket angående underrättelsen om påbörjad planering av vindkraftparken Hesselö och avgränsningen av den strategiska miljöbedömningen.

Synpunkter

Riksantikvarieämbetet påpekade i ovannämnda yttrande att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen borde innehålla en redogörelse för hur synlig den

Riksantikvarieämbetet

Box 1114
621 22 Visby

Tel 08-5191 8000

E-post registrator@raa.se

www.raa.se

Org.nr 202100-1090

Bankgiro 5052-3620

planerade vindkraftsparken kommer att bli från den svenska kusten samt hur kulturvärden i dessa kustområden kan komma att påverkas av parken. I den senare delen avsågs främst områden som är av riksintresse för kulturmiljövården och som är skyddade enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (1998:808).

Riksantikvarieämbetet kan konstatera att i det underlag som Energistyrelsen nu tillhandahåller finns en analys av synbarheten utmed det svenska kustlandskapet. I synbarhetsanalysen beskrivs särskilt de naturgeografiska förhållandena utmed den svenska kusten liksom i viss mån förhållanden kopplade till landskapsbild och turism. Analysen består i huvudsak av en beskrivning av vindkraftparkens generella påverkan på den förväntade visuella upplevelsen utmed den svenska kusten (se bil. Synlighetsanalys, sid. 15, Miljövurdering delrapport 1, sid. 72f, Miljövurdering delrapport 2, sid. 36f).

Behov av analys av kulturmiljöns funktionella samband med havslandskapet

För att Riksantikvarieämbetet ska kunna bedöma de gränsöverskridande konsekvenserna i Sverige behöver även klargöras om den planerade vindkraftsparken kan komma att ha en negativ effekt på kulturmiljöns värden och i så fall på vilket sätt. Detta innebär att inte enbart den visuella påverkan utan även den kontextuella behöver beskrivas och analyseras. Med kontextuell påverkan avses en påverkan på möjligheten att förstå det kulturhistoriska sammanhanget kring framför allt de utpekade riksintressena för kulturmiljövården på Kullen (Kullaberg) och på Bjärehalvön. Det historiska utvecklingsförlopp som dessa miljöer särskilt väl representerar har i viss utsträckning präglats av olika funktionella kopplingar till havslandskapet.

Bilagan *Miljövurdering delrapport 2* innehåller en mycket kortfattad beskrivning av de kulturhistoriska värden som finns inom ett utpekat område, det vill säga *Kullaberg-Krapperup*. Områdets kulturhistoriska berättelse representeras enligt rapporten av värden knutna till bebyggelsen och landskapet (sid. 176). Som underlag för framställningen anges att en webbsida hos Länsstyrelsen Skåne använts, vilken bygger på uppgifter från ett regionalt kulturmiljöprogram som togs fram redan 2006. Den använda texten är dessutom i viss mån anpassad för turismen, då området Kullaberg-Krapperup på denna webbsida är presenterat som ett besöksmål.

För att analysera den planerade vindkraftparkens påverkan på riksintressen inom hela det område där anläggningen beskrivs som teoretiskt synlig (på 55 km

avstånd, bil. Synlighetsanalys, sid. 20f) hänvisar Riksantikvarieämbetet till de av myndigheten beslutade beskrivningarna av motiv och uttryck för riksintressen, se: <https://www.raa.se/samhallsutveckling/riksintresse-for-kulturmiljovarden/riksintressebeskrivningar/>. En analys av vindkraftparkens såväl visuella som funktionella påverkan på kulturmiljön behöver alltså ske i förhållande till riksintessebeskrivningarna som underlag.

Komplettering med ny fotopunkt

Riksantikvarieämbetet anser det inte tillräckligt med enbart en fotopunkt för att motsvara behovet av visualisering inom det område utmed den svenska kusten där vindkraftparken beräknas vara teoretiskt synlig. Myndigheten bedömer att det utöver fotopunkt 8 även krävs en fotopunkt på Bjärehalvön och föreslår att bronsåldershögen Dagshög utgör en lämplig kompletterande sådan punkt. Dagshög är en monumental fornlämning i ett dominerande och välexponerat kustläge belägen inom riksintresset *Dagshög* i Båstads kommun.

Detta beslut har fattats av avdelningschefen Marja-Leena Pilvesmaa efter föredragning av utredaren Maria Adolfsson. Även tf enhetschefen Mattias Schönbeck har varit med om den slutliga handläggningen.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till: Länsstyrelsen Skåne

Handläggare

Peter Slagbrand

Naturvårdsverket

registrator@naturvardsverket.se

Synpunkter över samråd om strategisk miljöbedömning av planen för Hesselö vindkraftspark i danska delen av Kattegatt.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2024-02-06 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

SGU har tidigare yttrat sig i ärendet (2021-03-16 SGU dnr 33-385/2021, NV dnr NV 01319-21 och 2022-10-25 SGU dnr 33-2481/2022, NV dnr NV 09181-22) och då framfört följande:

"Projektområdet ligger i nära anslutning till svensk ekonomisk zon och bedöms vara potentiellt gränsöverskridande i sin påverkan, på ett flertal sätt.

Tänkbara ingrepp i havsbotten, såsom muddning, borming, nedspolning av kabel eller liknande bedöms kunna orsaka sedimentspridning och grumling i det fall det påverkade sedimentet består av lera eller leriga jordarter, vilket är troligt. Unga leriga sediment (postglaciala leror) kan innehålla miljögifter som då riskerar att spridas. Möjliga konsekvenser orsakade av sedimentspridning och grumling samt eventuellt innehåll av miljögifter bör utredas i kommande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och föregås av undersökningar för att möjliggöra korrekta bedömningar. Undersökningarna bör innefatta dels hydroakustiska undersökningar till berört sedimentdjup dels detektering och provtagning av relevanta sediment för att bestämma dess eventuella innehåll av miljögifter.

Det är sannolikt att ljud alstrat av både undersökningsverksamhet (exempelvis hydroakustiska mätmetoder och borming) och anläggningsarbete (borming, pålning och spolning eller liknande) riskerar att utgöra en gränsöverskridande påverkan på miljön. Möjliga konsekvenser av- och åtgärder för att förhindra negativ påverkan bör utredas i kommande MKB. Det är framförallt marina däggdjur, i vissa fall även fisk, som riskerar att påverkas negativt av sådana ljud.

Det Svenska Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde (Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet) ligger i nära anslutning till det planerade området. Möjliga konsekvenser av vindkraftsprojektets eventuella påverkan på Natura 2000-området behöver särskilt utredas i MKB.

I nära anslutning till projektområdet för Hesselö pågår förprojektering för anläggandet av flera vindkraftsparker inom svensk ekonomisk zon. Risken för kumulativa effekterna av ovan nämnda möjliga konsekvenser behöver också utredas i MKB."

SGU har inget att ytterligare att tillägga till vad som framfördes i dessa yttranden.

Beslut i detta ärende har fattats av tf enhetschef Ola Hallberg.

Statsgeologen Peter Slagbrand har varit föredragande.

Energistyrelsen

SGU Sveriges
geologiska
undersökning

Sid 2(2)

Ola Hallberg

Ola Hallberg

Peter Slagbrand

Peter Slagbrand

Naturvårdsverket
Att. Egon Enocksson
Samhällsplaneringsenheten
106 48 Stockholm

Datum: 2024-03-21
SMHI Dnr: 2024/388/5.4.1
Er referens: NV-01319-21
Hesselö vindkraftsplan

registrator@naturvardsverket.se

Yttrande över – Samråd om strategisk miljöbedömning av planen för Hesselö vindkraftspark i danska delen av Kattegatt

SMHI har tagit del av rubricerade handlingar och avger följande yttrande.

I Kattegatt, liksom i övriga svenska och danska havsområden, planeras ett stort antal vindkraftparker. Även om påverkan på havsmiljön från varje enskild anläggning kan anses vara liten, kan de samverkande konsekvenserna bli betydande. Nedan redovisas SMHIs synpunkter avseende förmodad gränsöverskridande miljöpåverkan.

Vid byggnation och avveckling av vindkraftverk sker påverkan på de abiotiska faktorerna i havsmiljön i form av grumling av vattnet, ökad mängd näringsämnen, spridning av eventuella gifter från bottenmaterialet, samt fler fartygstransporter. Planområdet för Hesselö vindkraftspark ligger tätt intill gränsen för svenskt havsområde, men trots detta har verksamheten troligen endast en liten påverkan på svensk havsbotten.

Däremot måste effekten av vindkraftverk på vind, vågor och havsströmmar beaktas. Dessa effekter är inte bara lokala och under en kort tidsperiod, som vid borrning för fundament eller nedläggning av kablar, utan påverkar större ytor under hela driftsfasen för en vindkraftspark.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

sida 1 (2)

Exempelvis förändrar vindkraftparker omblandningen i havets ytskikt^{1,2}, vilket har betydelse för den biologiska produktionen nära havsytan. Denna konsekvens bör enligt SMHI räknas som en potentiellt gränsöverskridande miljöpåverkan.

Den tilltagande planeringen av vindkraftparker i haven runt Sverige kan leda till gränsöverskridande miljöeffekter, vars lösning ligger i ett internationellt samarbete. Därför menar SMHI att ett överordnat och multinationellt havsråd med överblick över havsmiljön i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön, ska ges möjlighet att kartlägga de kumulativa effekterna av samtliga projekt. En sådan övergripande kartläggning skulle medföra att gränsöverskridande påverkan bättre kan beaktas i angränsande ländernas beslut om enskilda anläggningar i aktuella områden.

Avdelningschef Magnus Rödin har beslutat i detta ärende som beretts av Jörgen Öberg.

För SMHI

Magnus Rödin
Chef Avdelning Samhällsplanering

¹ Christiansen N, Daewel U, Djaif B and Schrum C (2022) Emergence of Large-Scale Hydrodynamic Structures Due to Atmospheric Offshore Wind Farm Wakes. *Front. Mar. Sci.* 9:818501. doi: 10.3389/fmars.2022.818501

² Daewel U, Akhtar N, Christiansen N, and Schrum C (2022) Offshore wind farms are projected to impact primary production and bottom water deoxygenation in the North Sea. *Nature Comm. Earth & Environ.* doi: 10.1038/s43247-022-00625-0

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

sida 2 (2)

Yttrande

Handläggare

Malin Hemmingsson
Miljöprövningsenheten
malin.hemmingsson@havochvatten.se

Datum 2024-04-02

Dnr 2024-000449

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se
NV-01319-21

Yttrande över samråd enligt Esbokonventionen gällande den planerade vindkraftsparken Hesselö norr om Själland, Danmark

Havs- och vattenmyndigheten har beretts tillfälle att yttra sig över ovan rubricerat ärende. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten har tagit del av underlaget för Esbo-samrådet. Havs- och vattenmyndigheten fokuserar i detta yttrande synpunkterna kring påverkan på tumlare då vi bedömer att detta är den mest relevanta miljöaspekten i fråga om gränsöverskridande påverkan och i beaktande av myndighetens ansvarsområden.

Myndigheten vill också hänvisa till vad som framfördes i yttrandet till Naturvårdsverket angående den strategiska miljöbedömning av förslag till ändring av Danmarks havsplan 2024-01-28 (HaV dnr 2023-000320) där området för Hesselö tas upp.

Påverkan på Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde (SE0420360)

Det svenska Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde (SE0420360) ligger på ett avstånd om 11 km öster om planområdet för vindkraftsparken. I miljövärderingen anges att påverkansavståndet för undervattensbuller är 12,4 km och med hänsyn till beteendepåverkan från buller på tumlare är påverkansavståndet 16 km. Detta innebär att det kan ske en negativ påverkan på tumlare inom Natura 2000-området till följd av höga impulsiva ljud under anläggningsarbeten så som pålning. Då Natura 2000-området utgör ett kärnområde för bälthavspopulationen av tumlare samt att tumlare i bevarandeplanen anges ha "icke fullgod" bevarandestatus, anser Havs- och vattenmyndigheten att tillräckliga skyddsåtgärder måste vidtas för att undvika negativ bullerpåverkan inom det skyddade området. Detta inkluderar även buller som orsakar beteendepåverkan då detta kan påverka tumlarens möjlighet till bland annat kommunikation och födosök.

Detta framgår även av bevarandeplanen för Natura 2000-området¹:

¹ Bevarandeplan för Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde (SCI och SPA), SE 0420360, Länsstyrelsen Skåne

"Tillförsel av energi, inbegripet undervattensbuller, ska ligga på nivåer som inte påverkar marina livsmiljöer eller arter på ett negativt sätt. Djurarter, inklusive fisk framför allt under leken, ska kunna vara på naturliga avstånd från varandra utan att deras kommunikation störs av ljud skapade av människan. De ska inte heller skrämmas bort/stressas av undervattensbuller."

I miljövärderingens delrapport 2, tabell 10-11, redovisas att: "väsentlig påverkan på tumlare inte kan uteslutas". I samma rapport redovisas det att en undervattensbullermodellering har genomförts och att den visar att bullerpåverkan kan minskas om dämpning med DBBC och HSD sker vid pålning. Den maximala utbredningen av undervattensbuller blir med dessa två dämpningsmetoder i kombination 9,1 km. Påverkan på Natura 2000-området, även beteendepåverkan, kan därmed undvikas.

Havs- och vattenmyndigheten menar att denna nivå av skydd, med optimal dämpning, i allra högsta grad är motiverad och viktig i beaktande av vad som framkommer i bevarandeplanen för området. Det är även relevant att beakta rådande status för Bälthavspopulationen som helhet. Enligt de senaste rapporterna uppvisar populationen en nedåtgående trend och denna negativa utveckling för populationen har pågått i 18 år². Detta måste beaktas vid prövning av verksamheter som kan påverka tumlare. En översiktlig bedömning av påverkan på populationsnivå redovisas i underlaget och det anges att någon påverkan på populationsnivå inte uppkommer. Myndigheten menar dock att det även är relevant att beakta kumulativ påverkan på populationen och den nedåtgående trenden.

Myndigheten menar att det kan behövas ytterligare skyddsåtgärder i syfte att skydda Bälthavspopulationen generellt, både inom och utanför Natura 2000-området. En sådan åtgärd är att göra anpassningar i tid så att pålning undviks under den särskilt känsliga tidperioden då reproduktion och kalvning sker, det vill säga sommarmånaderna.

Utifrån rapporten om påverkan på art- och habitatdirektivets bilaga IV-arter, varav tumlare är en sådan art, framgår att tumlare förekommer i området för vindkraftsparken och att det inte kan uteslutas att området är ett viktigt område för populationen.

Enligt flygräkningar genomförda 2021 är tätheten av tumlare högre i de östligare delarna av undersökningsområdet, alltså närmare den svenska gränsen och inom det svenska Natura 2000-området. Observationer av tumlare gjordes dock inom hela undersökningsområdet och andelen kalvar var relativt hög (12-19%) i planområdet. Denna höga andel kalvar indikerar att området är viktigt som reproduktions- och uppväxtområde.

Havs- och vattenmyndigheten anser att undersökningar med seismisk utrustning samt anläggandet av parken med metoder som skapar undervattensbuller som kan störa eller skada tumlare, ska undvikas under den för tumlare mest känsliga tiden på året. Denna skyddsnivå är i linje med vad som föreskrivs i tillstånd för havsbaserad vindkraft i svensk ekonomisk zon. För den relativt närliggande vindkraftsparken Kattegatt Syd föreskrevs till exempel i Natura 2000-tillståndet att pålning inte får genomföras under juni-juli på grund av tumlarnas kalvningstid (M 4698-2022, Mark-och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt 2023-05-30).

² Owen et al. 2024. A negative trend in abundance and an exceeded mortality limit call for conservation action for the Vulnerable Bell Sea harbour porpoise population. Front. Mar. Sci., 07 March 2024

Havs- och vattenmyndigheten förstår det som att en ytterligare miljökonsekvensbeskrivning kommer tas fram när det beslutats vilket projekt som får tillstånd att anlägga vindkraftsparken. Miljöpåverkan kan då beskrivas på ett mer detaljerat sätt i och med att metodval med mera är bestämt. Myndigheten emotser att ta del även av denna i kommande Esbo-samråd och eventuellt inkomma med ytterligare synpunkter.

Beskrivning av ärendet

Miljöstyrelsen i Danmark har underrättat Sverige om att Energistyrelsen har tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning till planen för Hesselö Havsvindkraftspark och att förslaget nu är på samråd. Det nu utarbetade förslaget innebär en placering av Hesselö vindkraftspark norr om Själland ca 33 km från Sveriges kust i höjd med Kullen och Hallands väderö. Det utpekade plan- och förundersökningsområdet är på 166 km² och planeras för en kapacitet på 800 – 1200 MW. Designen av vindkraftsparken är ännu inte beslutad.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Johan Stål efter föredragning av utredaren Malin Hemmingsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även Pontus Nilsson medverkat.

Johan Stål

Energistyrelsen

Från: tobias.haggblom@trafikverket.se <tobias.haggblom@trafikverket.se>

Skickat: den 2 april 2024 13:33

Till: Registrator <registrator@naturvardsverket.se>

Kopia: diariet.borlange@trafikverket.se

Ämne: Trafikverkets yttrande TRV 2024/16119 angående er remiss dnr NV-01319-21 avseende strategisk miljöbedömning av planen för Hesselö vindkraftspark i danska delen av Kattegatt.

Trafikverket översänder härmed yttrande TRV 2024/16119 angående er remiss dnr NV-01319-21 avseende strategisk miljöbedömning av planen för Hesselö vindkraftspark i danska delen av Kattegatt.

Yttrande

Trafikverket har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och Trafikverket anser att sjötrafiken är av stor vikt för våra länder och vill därför framföra att sjötrafiken måste beaktas i det fortsatta arbetet. Utvecklingen av vindkraftsetableringar behöver ske med hänsyn till sjötrafikens förutsättningar. Det behöver framgå hur sjötrafikstråken berörs av föreslagen utbyggnad. Det är viktigt att sjötrafiken inte påverkas negativt av vindkraftsparkerna då farleden Skagen - Stora Bält (RI_Ko_Sf_s_0007) i svensk ekonomisk zon är klassad som riksintresse för sjöfarten. Utöver detta har Trafikverket ej något att erinra.

Trafikverkets interna konfidentialitetsnivå: 2 Intern

Med vänlig hälsning

Tobias Häggblom

Nationell Planerare, PLnps

tobias.haggblom@trafikverket.se

Direkt: 010-123 04 97

Mobil: 070-724 54 41

Trafikverket

123 45 Sundbyberg

Besöksadress: Solna Strandväg 98

Telefon: 0771-921 921

trafikverket.se

[Facebook](#) | [YouTube](#) | [Twitter](#) | [LinkedIn](#) | [Instagram](#)

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

Skog, Mimmi
Tel: 010-698 13 13
mimmi.skog
@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2024-02-08

Ärendenummer
NV-01499-24

Naturvårdsverket
Egon Enocksson
registrator@naturvardsverket.se

Synpunkter i Esbo-samråd om risken för påverkan på fåglar och fladdermöss i förslag till justerad dansk havsplan

Naturvårdsverkets ärendenummer NV-02842-20

Bakgrund och avgränsning

Danmark har i linje med Esbo-konventionen bjudit in Sverige till samråd om förslag till en justerad dansk havsplan. Naturvårdsverket kommer i detta yttrande i huvudsak fokusera på föreslagna energiområden som ligger i nära anslutning till Sveriges gränser och som riskerar en gränsöverskridande påverkan eller gemensamma naturvärden.

I fråga om miljöprovningar till havs finns en uppdelning mellan Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten när det gäller vilka frågor respektive myndighet bevakar. Mot bakgrund av detta avgränsar Naturvårdsverket sin bedömning i detta fall till att i huvudsak avse fåglar, fladdermöss samt naturvärden ovanför vattenytan. Vad gäller övriga arter och naturvärden hänvisar vi till Havs- och vattenmyndigheten, exempelvis gällande område L3 Lynetteholm (avsnitt 4.3).

Naturvårdsverkets ställningstagande

Generella synpunkter

En omfattande utbyggnad och planerad vindkraftsutbyggnad sker nu i många havsområden, däribland i Östersjön, Kattegatt och Nordsjön. Områden som generellt är viktiga livsmiljöer för fåglar utgörs i regel av grundområden längs kuster och utsjöbankar till havs. Exploatering, inklusive vindkraftsparker, är därför ofta problematiska inom eller i närheten av sådana områden då de kan orsaka undanträngning från viktiga födosöksområden eller medföra ökad risk för dödliga kollisioner. Kustnära områden utgör ofta även ledlinjer för fåglar och fladdermöss vid flyttning. En del sådana områden omfattas av den danska havsplanen, se mer specifika synpunkter under rubriken *Specifika synpunkter* på sidan 2.

Uppförandet av vindkraft bör så långt som möjligt lokaliseras till områden där riskerna är små. Även om varje exploatering i sig inte alltid riskerar att äventyra en arts bevarandestatus eller dess livsmiljö så kan den kumulativa påverkan i slutänden blir omfattande. Naturvårdsverket anser därför att en helhetssyn är nödvändig, där stor hänsyn iakttas vad gäller viktiga livsmiljöer och flyttstråk för fåglar och fladdermöss. Så som Naturvårdsverket förstår det så är den danska havsplanen mer juridiskt bindande än exempelvis den svenska havsplanen (som enbart är vägledande). Vi föreslår därför att skyddssystem för fåglar och fladdermöss genomgående bör bli obligatorisk inom riskområden för fladdermöss och fåglar i den danska havsplanen. Detta åtminstone till dess att risken för oacceptabel gränsöverskridande påverkan kan uteslutas, exempelvis genom olika typer av uppföljnings- och kontrollprogram.

Den största tillkomna arealen av områden för havsbaserad vindkraft ligger enligt nuvarande förslag ute i Nordsjön. I Kattegatt förslås ett tidigare energiområde flytta längre söderut. Och söder om Bornholm har ett helt nytt energiområde föreslagits. Naturvårdsverket har följande specifika synpunkter på detta.

Specifika synpunkter

Et4 – nytt större område i Nordsjön, Danmarks västkust

Naturvårdsverket har inga invändningar att området pekas ut som energiområde utifrån risken för gränsöverskridande påverkan. Lokaliseringen berör troligtvis framför allt atlantiska fågelarter. Troligtvis berörs inte heller något gemensamt flyttstråk för fåglar och fladdermöss i någon större omfattning.

Ev24 – nytt mindre område i södra Kattegatt

Det är generellt positivt att det föreslagna energiområdet har flyttats längre söderut jämfört med tidigare. Det innebär ett ökat skyddsavstånd till två Natura2000-områden på den svenska sidan; *Stora Middelgrund och Röde bank* samt *Nordvästra Skånes havsområde*. Här har bland annat alfågel, ejder, sillgrissla, fisktäarna, sillgrissla, sjöorre, storlom, sångsvan, tobisgrissla och tordmule pekats ut som prioriterade för skydd. Ett ökat avstånd minskar risken för påverkan på dessa arter.

Ev67 – nytt område söder om Bornholm

Danmark föreslår ett nytt energiområde söder om Bornholm. Tidigare finns redan två energiområden utpekade här. Inom Arkonabassängen på den svenska sidan har Länsstyrelsen i Skånes län har lämnat positivt besked till den svenska regeringen om att två vindkraftsparker kan uppföras. Till detta tillkommer även flera pågående vindkraftsprojekt i södra Östersjön som sannolikt berör samma flyttstråk. Den kumulativa påverkan från dessa och andra verksamheter på arter som rör sig i södra Östersjön bör beskrivas och vägas in i miljökonsekvensbeskrivningen. Risken för att vissa flyttande fågelarter påverkas är enligt Naturvårdsverkets bedömning stor. Även fladdermöss migrerar över havsområdet och det kan inte uteslutas att de även födosöker vid vindkraftverk till havs. Kunskapen om dödlighet för fladdermöss vid marina vindkraftsparker är dock bristfällig. Danmark bör därför överväga att i planen göra försiktighetsåtgärder (exempelvis driftsreglering) för fåglar och fladdermöss obligatoriska inom detta område för att på så vis minska risken för kumulativa effekter. Detta åtminstone till dess att risken för oacceptabel påverkan kan uteslutas.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Sara Beckman efter föredragning av naturvårdshandläggaren Mimmi Skog. I den slutliga handläggningen har även miljöjuristen Lina Vogel deltagit.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Sara Beckman

Mimmi Skog

Kopia för kännedom till:

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Begäran om yttrande över samråd om strategisk miljöbedömning av plan för Hesselö vindkraftspark.

Er beteckning: NV-01319-21

Naturvårdsverket har gett Länsstyrelsen Skåne möjligheten att yttra sig över vindkraftsparken Hesselös strategiska miljöbedömning.

Hydrografi och kumulativ påverkan

Er bedömning är att vindkraftsparkens påverkan på hydrografin kommer att vara liten i relation till naturliga variationer. I er bedömning för kumulativ påverkan redogör ni inte för vilken kumulativ påverkan vindkraftsparken kan komma att ha på hydrografin.

SMHI presenterade preliminära resultat i höstas från en oceanografisk studie som ska vara färdig våren 2024. Den visar på att vindkraftsparker orsakar signifikanta förändringar på salthalt och temperatur i ett område större än deras yttre gränser. Påverkan orsakas till följd av att effekterna från minskad vind bakom vindkraftsparken men även påverkan som fundamenten har på strömmar, blandning och biogeokemi. Även om den påverkan, liksom ni själva resonerar, är relativt liten jämfört med naturliga variation så kan dessa effekter ackumuleras kumulativt mellan flera vindkraftsparker samt andra fysiska strukturer och därmed orsaka en negativ effekt på hydrografi, biogeokemi och pelagiska ekosystem. Länsstyrelsen ser att ni även bör inkludera resonemang kring den kumulativa påverkan på hydrografi av vindkraftsparker.

Natura 2000

Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde som är ett SCI och SPA ligger ca 11 km från området för vindkraftsparken. Det har mycket höga naturvärden, av regional såväl som internationell betydelse. Sannolikt nyttjar flertalet av de fiskarter som förekommer i Kattegatt området. Fisksamhällets artsammansättning varierar dock under olika tider på året. Flera arter migrerar över stora geografiska områden och vissa andra arter migrerar mellan olika djup i närområdet. En av värdekärnorna för Bälthavspopulationen av

tumlare ligger till stor del inom Nordvästra Skånes havsområde. Tumlare finns i området under hela året även om det finns säsongsmässiga variationer. Både grå- och knubbsäl har området som sin livsmiljö med viloplatser i intilliggande områden. Havsområdet är av stor betydelse för sjöfågel under hela året. Häckningsplatser för flera arter finns i intilliggande områden och havsområdet nyttjas för födosök av sjöfåglar som livnär sig på fisk, bottenlevande djur och även på att beta vegetationen.

Inom Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde så är Tumlare en av de Natura 2000-art som tas upp och skyddas. I underlagsmaterialet för Hesselö vindkraftspark har ingen inventering av marina däggdjur tagits fram utan man hänvisar till tillgänglig kännedom och beskriver att området kan vara ett kärnområde för fortplantning av tumlare. Det innebär att man inte har samlat in aktuella uppgifter om förekomst och nyttjande. Det finns inte heller data med en upplösning som gör det möjligt att beskriva vindkraftsparkens betydelse för marina däggdjur i förhållande till ett större område – berörda populationers utbredningsområde. Vad som kan konstateras är att en av Bälthavspopulationens värdekärnor till stor del ligger inom Nordvästra Skånes havsområde. Det framgår i underlaget att undervattensbuller kommer att orsaka en påverkan i form av förskjutning av marina däggdjur inom Nordvästra Skånes havsområde. Med hänsyn till den artikel som publicerades den 7 mars 2024 av Owen et. al. i Frontiers "A negative trend in abundance and an exceeded mortality limit call for conservation action for the Vulnerable Belt Sea harbour porpoise population" som visar att bälthavspopulationen av tumlare har krympt från 2012-2016 då den bestod av ca 40 000 individer till ca 14 000 individer 2023 är det av extra stor vikt att vidta alla former av mildrande åtgärder och skyddsåtgärder för att minska påverkan på populationen. Länsstyrelsen bedömer att den gränsöverskridande påverkan som kan leda till förskjutning av tumlare från Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde kan riskera att orsaka en betydande påverkan. Länsstyrelsen anser att föreslagen vindkraftspark bör söka Natura 2000-tillstånd för att pröva om det finns en risk för att orsaka en betydande påverkan.

Vidare förutsätter Länsstyrelsen Skåne att ett eventuellt tillstånd för vindkraftsparken förenas med relevanta villkor till skydd för migrerande fåglar och fladdermöss, samt att påverkan på dessa följs upp.

Riksintresse för kulturmiljö Kullaberg M1

I samrådsunderlaget finns en redovisning av särskilt värdefulla kulturmiljöer i Sverige (Delrapport 2, s 176). Länsstyrelsen Skåne

saknar däremot en redovisning av inverkan på riksintressen för kulturmiljövården, Kullaberg M1.

Kullens fyr, en av landets äldsta, mycket strategiskt belägna fyrplatser, utgör en viktig del av riksintresseanspråket. Det framgår av samrådsunderlaget att visuell påverkan på platsen Kullens fyr kommer att ske både dagtid och nattetid. Länsstyrelsen bedömer att underlaget behöver kompletteras med en redovisning av inverkan på riksintresseanspråket, i synnerhet hur den visuella påverkan på platsen inverkar på upplevelsen av Kullens fyr, samt om läsbarheten av fyrens koppling till den historiska farleden kommer att påverkas.

Pågående riksintresseöversyn

För kännedom är här Länsstyrelsen en pågående översyn av riksintressen för kulturmiljövården. Ett förslag till ändrat anspråk för Kullaberg M1 har i februari 2024 skickats till Riksantikvarieämbetet för beslut. Förslaget innebär ingen större förändring i sak av den riksintressanta berättelsen eller av geografisk avgränsning i de norra delarna.

Havsplaneringsunderlag

Länsstyrelsen Skåne har under 2023 tagit fram ett regionalt kulturmiljöunderlag till den nationella havsplaneringen i Sverige. Ett av de områden som har identifierats som värdeområde är Kullahalvön i Skåne län. I avsnittet Hänsyn och rekommendationer framgår följande:

"Kullens fyr utgör i och med sitt läge ett dominant inslag i landskapet. Siktlinjerna till och från fyren är känsliga för påverkan och bör hållas fria från exploatering som kan påverka upplevelsen av fyrens funktion och av den historiska farleden mellan Kattegatt och Öresund."

Även detta styrker att underlaget behöver belysa inverkan på kulturmiljön kring fyrplatsen och inte enbart på landskapsbildsvårderna i området.

Beslutande

Beslutet har fattats av vattenhandläggare Carl Lindqvist.

Energistyrelsen

Länsstyrelsen Skåne

Yttrande
2024-03-27

4 (4)

4455-2024

Carl Lindqvist
Vattenhandläggare

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

Samråd enligt Esbokkonventionen om strategisk miljöbedömning av plan för Hesselö vindkraftspark i danska delen av Kattegatt

NV-01319-21

Ärendet

Miljöstyrelsen i Danmark har underrättat Sverige om planerna enligt ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokkonventionen).

Naturvårdsverket har berett länsstyrelsen tillfälle att lämna eventuella synpunkter på den strategisk miljökonsekvensbeskrivning för den planerade havsbaserade vindkraftsparken Hesselö norr om Själland planerad i Danmarks ekonomiska zon.

Länsstyrelsen har tidigare lämnat yttrande om den aktuella vindkraftsparken gällande om det planerade vindkraftsprojektet kan antas medföra betydande miljökonsekvenser för Sverige och om Sverige i så fall bör delta i processen med att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB), ärendenummer 44823-2022. Vidare har länsstyrelsen lämnat synpunkter om Danmarks förslag på havsplan, ärendenummer 47218-2023.

Yttrandet

Länsstyrelsen hänvisar till synpunkterna som framförts i tidigare yttrande, se bifogade yttranden, bilaga 1 och 2 och har inget ytterligare att tillföra i ärendet.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Ulrika Samuelsson, efter föredragning av länsmiljöingenjör Lena Thulin Plate miljöprövningsenheten. I den slutliga handläggningen har representanter för avdelningarna Natur-, Vatten-, Samhällsavdelningen deltagit

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till:

Egon Enocksson, Naturvårdsverket Samhällsplaneringsenheten,
Egon.Enocksson@naturvardsverket.se
Länsstyrelsen i Halland, halland@lansstyrelsen.se
Länsstyrelsen i Skåne, skane@lansstyrelsen.se

Bilaga:

1. Yttrande samråd enligt Esbokonventionen om Danmarks planer om en Havsbaserad Vindkraftpark i Kattegatt, i dansk ekonomisk zon, 44823-2022 (ärende nummer NV-09181-22)
2. Yttrande över Danmarks förslag på Havsplan, ärendenummer, 47218-2023 (Ärende nummer: NV-02842-20)

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se
Ärende nr: NV-02842-20

Länsstyrelsen Västra Götalands och Vattenmyndigheten för Västerhavets synpunkter på Danmarks förslag till havsplan

Länsstyrelsen tackar för möjligheten att lämna synpunkter på förändringar i Danmarks havsplan genom detta Esbo-samråd.

Länsstyrelsen för Västra Götaland är också vattenmyndighet för Västerhavets vattendistrikt. Synpunkterna som framförs av Vattenmyndigheten omfattar ett större geografiskt område och inte bara förändringar i vattenområdena närmast Västra Götaland. Vattenmyndighetens synpunkter bifogas yttrandet i sin helhet (bilaga 1). I nedanstående text lämnas en kort sammanfattning av dessa.

Det danska underlaget är mycket kortfattat och övergripande i sin redovisning. De förändringar som föreslås i vattenområdena i nära anslutning till Västra Götaland är små. Sett enbart till dessa förändringar har Länsstyrelsen inga direkta synpunkter att framföra. I ett större geografiskt perspektiv finns det dock frågeställningar som behöver utvecklas.

Under senare del av år 2023 har Länsstyrelsen yttrat sig gällande avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning för gränsöverskridande miljöpåverkan och över förslag till marina skyddade områden. Delar av dessa, liksom vårt tidigare yttrande över den nu gällande havsplanen, anser vi är fortsatt relevanta.

Vindkraftsetableringar i Skagerrak

Det finns flera pågående vindkraftsprojekt i Västerhavet. De projekt som har kommit längst i tillståndsprocessen och som också gränsar till dansk ekonomisk zon är projekten "Poseidon" och "Mareld". Om Söfartsstyrelsen önskar ta del av de yttranden som Länsstyrelsen lämnat i dessa vindkraftsärenden går det bra att kontakta Länsstyrelsen Västra Götaland.

Länsstyrelsens synpunkter och kommentarer

Samordning med den svenska havsplanen för Västerhavet

Med hänsyn till det ökade intresset för havet är det av stor vikt att det som planeras och projekteras i gemensamma havsområden får en så bra helhet som möjligt. Under hösten 2023 har den svenska Havs- och vattenmyndigheten (HaV) genomfört samråd om reviderade svenska havsplaner. Området utanför Västra Götaland benämns norra Västerhavet. I Västerhavet har flera nya områden som bedöms vara lämpliga för energiproduktion pekats ut, liksom alternativa utredningsområden för energiutvinning. Detta innebär ändrade förutsättningar för den gränsöverskridande påverkan som behöver hanteras i de båda ländernas havsplanering. Länsstyrelsen förutsätter att de båda ländernas perspektiv på användningen av havet som livsmiljö och resurs samordnas.

Kumulativa effekter

Länsstyrelsen noterar att rapporten om den gränsöverskridande miljöpåverkan enbart belyser påverkan från Danmarks förslag till förändrad vattenanvändning. Revideringen av de svenska havsplanerna ger nya förutsättningar för havsbaserad vindkraft i svenska vatten. Därmed ställer sig Länsstyrelsen frågande till om Danmarks angreppssätt ger en rättvisande bild av förväntad gränsöverskridande och kumulativ påverkan.

Förslagen till havsplaner, både den svenska och den danska, bör förhålla sig till de båda ländernas förslag till vattenanvändning, utifrån ett helhetsperspektiv. Det bör ske en samordnad bedömning av de kumulativa effekterna. En genomarbetad och transparent bedömning bör göras som omfattar såväl vattenanvändning i befintliga planer som pågående förslag till ändringar, både i danska och svenska vatten. Bland annat behöver kumulativa effekter på

landskapsbild, för naturvärden, för påverkan på sjöfarten (bland annat ökad risk för olyckor) och för vattenkvaliteten studeras.

Nivå på redovisningen

I samrådet i processen som ledde fram till den nu gällande havsplanen framförde Länsstyrelsen synpunkter på havsplanens beskrivningar för de redovisade områdena¹. Länsstyrelsen konstaterar att Danmark även fortsatt har valt att enbart redovisa övergripande beskrivningar av generell karaktär. Vår bedömning blir därmed densamma även i detta samråd, nämligen att beskrivningarna inte möjliggör en bedömning utifrån områdenas specifika förutsättningar.

Område Ev39 – visuell påverkan på landskapsbild

Esbo-rapporten hanterar inte frågan om visuell påverkan på landskapet från område Ev39, som ligger synbart från Göteborgs skärgård – Öckerö skärgård. Påverkan på svenska hänsynsbehov, liksom utredningsbehov, påtalades i vårt yttrande gällande avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen². Anledningen till att Danmark inte belyser påverkan torde vara att området är utpekad i den gällande danska havsplanen. Länsstyrelsens uppfattning är dock att gränsöverskridande påverkan på landskapsbilden bör studeras tillsammans med de förändrade förutsättningarna för havsbaserad vindkraft inom svenska vatten. Förutom ändringarna i den svenska havsplanen bör pågående tillståndsprocesser (framför allt projekten "Poseidon" och "Mareld" utgöra grund för bedömningen.

Område N152 – konnektivitet för naturvärden

Länsstyrelsen är fortsatt positiv till att Danmark pekar ut ett stort och sammanhängande naturområde i den norra delen av havsplanen, område N152. Detta med hänsyn till konnektiviteten med Natura 2000-området Bratten inom svenskt vatten. Länsstyrelsen anser att Danmark bör belysa hur förutsättningar för gynnande av biologisk mångfald inom området kan påverkas av utbyggnad av storskalig vindkraft inom svensk ekonomisk zon.

¹ Yttrande daterat 2021-09-23, ärendenummer 538-19026-2021

² Yttrande daterat 2023-08-21, ärendenummer 538-29292-2023

Risker kopplade till sjöfart

I underlaget uppges att utvecklingsområden i havsplanen i sig inte innebär restriktioner för sjöfart, men att sådana restriktioner kan uppkomma utifrån annan lagstiftning. Utvecklingsområden för förnybar energi är belägna intill farleder/stråk som nyttjas för internationell fartygstrafik. Havsplanen saknar vägledning om hur närhet mellan energiutvinningsområden och farleder kan eller bör beaktas i kommande tillståndsprocesser. Ett exempel är S92 som är farleden mellan Fredrikshamn och Göteborg, som också täcks av ett energiutvecklingsområde i havsplanen.

Havsplanen anger att tillstånd inte får ges till användning som avsevärt försvårar för navigationen på havet. Det finns inget resonemang om vad som kan innebära försvårade navigationsmöjligheter och inte heller vägledning om hur detta kan utredas. Vidare saknas en bedömning av den kumulativa effekten som kan uppstå på sjöfartstrafiken till följd storskalig utbyggnad av havsbaserad vindkraft inom danska och svenska vatten. Utrymmet för sjöfarten i havet riskerar att minska. Konsekvenserna av detta bör uppmärksammas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vattenmyndigheten för Västerhavets synpunkter

Länsstyrelsen, i sin egenskap av vattenmyndighet för Västerhavets vattendistrikt, önskar framföra synpunkter som omfattar ett större geografiskt område. Vattenmyndighetens synpunkter på den danska havsplanen är i sin helhet bifogade detta yttrande.

Enligt Vattenmyndighetens sammantagna och övergripande bedömning är det svårt att bedöma effekterna och konsekvenserna på marina ekosystem till följd av Danmarks havsplan. Planen med tillhörande Esbo-rapport saknar relevant information om föreslagen vattenanvändning, tillvägagångssätt för genomförande av framtida projekt och riskbedömningar. Föreslagen vattenanvändning är därmed svår att utvärdera.

Föreslagen vattenanvändning öppnar upp för flera projekt som potentiellt kan ha allvarliga och negativa effekter på ekosystem i svenska vatten. Detta gäller bland annat lagring av koldioxid i Kattegatt och nära norska territoriella vatten och landförändringar nära Köpenhamn som kan minska av inflöde till Östersjön. Sådana projekt kan påverka syresättning och vattenkemi vilket i sin tur kan medföra långsiktigt negativa effekter på fisk. Den marina statusen kan påverkas negativt både för de bedömningar som görs genom

EU:S havsmiljödirektiv och vattendirektiv. Söfartsstyrelsen bör utveckla resonemangen gällande bedömningarna av miljöpåverkan och möjligheten att uppnå god status i berörda vattenförekomster.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tf funktionschefen Torbjörn Sahl med handläggaren Ingrid Lindbom som föredragande. I ärendets beredning har samhällsavdelningen, naturavdelningen, vattenavdelningen och miljöskyddsavdelningen deltagit. Även Vattenmyndigheten för Västerhavet har deltagit i beredningen.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

BILAGA 1

Yttrande från Vattenmyndigheten för Västerhavet gällande Danmarks förslag till havsplan

Opinion on the strategic environmental
assessment of proposed amendments to the
Danish maritime spatial plan by the Swedish
Water Conservation Board for the Skagerrak
and Kattegat Water District Authority
(Vattenmyndigheten för Västerhavet)

The Water Conservation Board for the Skagerrak and Kattegat Water District Authority, County Administrative Board of Västra Götaland, has taken note of the referral for consultation on the strategic environmental assessment of proposals to amend Denmark's maritime spatial plan (MSP).

Below is a summarized opinion by the Water Conservation Board for the Skagerrak and Kattegat Water District Authority. The Water Conservation Board is guided by the EU Water Framework Directive 2000/60/EC (WFD) and our main objective in the following review is to determine to what degree the Danish marine plan comply with the WFD. Specifically, the potential impacts on the Skagerrak and Kattegat water district. However, marine waters indeed lack boundaries, and exploitative developments generally have much wider reaching impacts. Thus, the Water Conservation Board has chosen to review the changes to the maritime plan from a greater perspective and to also highlight potential effects on the other water districts of the Swedish territorial waters. Furthermore, the WFD is also closely coupled with the EU Marine Strategy

Framework Directive (2008/56/EC). In fact, the two directives overlap geographically in the first nautical mile of the coastal regions, and much of the approaches to assess good environmental status are identical or similar in nature. The Water Conservation Board will, therefore, also emphasize potential effects on the MSFD and on the waters outside the geographical boundaries of the WFD, since these effects can also influence the coastal waters within the district. However, it needs to be highlighted that implementation of MSFD is the responsibility of the Swedish Agency for Marine and Water Management (SwAM). Thus, these comments on the MSFD and the areas outside the geographical boundaries are only recommendations given by the Water Conservation Board.

Developments of renewable energy and the potential impacts on the environmental status

In the MSP, DK presents an ambitious endeavor to expand the amount of renewable energy produced nationally. In sum, the plan is to expand existing zones for renewable energy and double these areas in size from 15% to 30% of the total sea area. Indeed, these ambitions are well in accordance with the EU's climate policy and pathway towards independence from fossil energy.

It is obvious that DK has come much further in their development and planning of their renewable energy than for other areas in their maritime plan, *e.g.*, carbon sequestration. This part of the MSP is more mature and comprehensive; yet, it is still not sufficiently detailed in the technical details to enable a thorough assessment of the risks and negative impacts on the marine ecosystems. For example, it is unclear what types of offshore wind power that will be utilized. Will DK be using floating wind turbines, ones with fixed foundations, or both? The size of the wind turbines is relevant as well as the precise placement of them (*e.g.*, on offshore banks). Without this type of information, it is impossible to determine the potential impact on the hydromorphological quality elements used by both the WFD and the MSFD to assess the environmental status.

The evaluation of the maritime plan with respect to compliance with the MSFD is not the responsibility of the Water District Authority. However, we would like to point out that increased level and amount of marine noise, and negative impact on the seabed, as well as population size and distribution of marine mammals, fish, seabirds can affect the environmental status. The precise impact on the environmental status according to the EU's Marine Strategy Framework Directive (MSFD) as well as the Water Framework Directive 2000/60/EC is therefore unclear and unreasonable to assess with the available information provided by the maritime plan.

The MSP lists and describes three major areas designated for the development of renewable energy: (1) Western North Sea, (2) Hesselö and (3) Bornholm. Below are point-by-point comments about the assessment listed for each site.

Western North Sea

- The development zone is positioned in the western North Sea with a close proximity and potential effect on the German Natura 2000 area, Doggerbank. Indeed, this type of development close to territorial borders and, in particular, areas designated as Natura 2000 requires close dialog with the German government. Germany also has more limited population sizes of both harbour porpoises and harbour seal that may require more sensitive conservation efforts. Despite the relative distance to the SE territorial border, impacts on the North Sea populations of both porpoises and seal can create patchiness in population distribution, decreased gene flow among the north Atlantic populations and potentially also the population sizes and distributions. Thus, potentially even decrease the environmental status in the Swedish basins as these are both used as indicators according to the MSFD.
- The development in the western North Sea may impact seabirds and shorebirds by displacement of wintering and resting birds as well as negatively affecting migratory birds. Wintering and migratory birds are both used as indicators according to the MSFD. An impact on these bird populations can, therefore, have an impact on the Swedish MSFD assessments, as these areas are part of migratory paths of some of the Swedish populations. This will also have to be discussed with SwAM, which is responsible for the MSFD.

Hesselö

- This area is home to the largest breeding population of harbour seals in DK, and they also provide important breeding site for the grey seal that are available in relatively small numbers in DK. Neither harbour seals nor grey seals have good environmental status according to the most recent (2023) assessments; thus, their status can, according to the MSFD, neither be worsened nor jeopardized. A negative impact on these populations of harbour seals will likely affect both the DK and SE assessments, as these populations regularly cross the territorial waters for breeding and feeding, and their subpopulations are closely intertwined. This will also have to be discussed with SwAM, which is responsible for the MSFD.
- The developments also have potential effect on the Belthavs-population of harbour porpoises. This population is severely threatened and has a poor environmental status according to the MSFD. This will also have to be discussed with SwAM, which is responsible for the MSFD.
- The development zone is also sandwiched by several Natura 2000 and could potentially create a patchiness that disrupt the connectivity necessary for many marine organisms that are assessed by the MSFD. This will also have to be discussed with SwAM, which is responsible for the MSFD.

Bornholm

- The proposed development zone is located close to an important bird protection area, Rønne Banke (ca. 15 km). Furthermore, the zone will be on the path of the migratory routes of crane migrating to Sweden and Norway and could potentially have a negative impact on these migrations. The potential effect on migrating birds highlights the need to coordinate these efforts with the countries which wildlife might be impacted, including: Sweden, Norway, Germany, and Poland, since their national assessments of environmental status according to the MSFD can be affected. This will also have to be discussed with SwAM, which is responsible for the MSFD.

New zoning for marine carbon sequestration

Indeed, the oceans provide large storage for carbon dioxide. The general assumption is that DK is planning to increase the amount of CO₂ stored in their ocean waters; yet, it is unclear in their MSP, specifically, how this will be accomplished. There are many avenues to increase the marine CO₂-storage, e.g.: by effecting the equilibrium of the surface waters, by manipulating the biological pump in various ways, and/or by physically pump of CO₂ or CO₂-saturated Ocean waters. All these methods have their pros and cons, as well as their potential environmental and human negative impacts and risks. However, substantial amount of detail is needed to perform a proper risk assessment. The level of details in the MSP is far from adequate for this purpose. The MSP vaguely mentions the effect of seismic surveys, construction and physical presence of installations, drilling, pipelines, and sediment dispersal. Based on these indications, one can speculate that what DK has in mind is to compress CO₂ into a liquid state, transport by pipeline or ship and then pumps the liquified CO₂ in depleted oil or gas reservoirs. However, there are no details listing or describing the techniques or combination of techniques. The MSP seems to express a vision on how to solve an urgent challenge, the storage of carbon dioxide. However, a MSP also needs a feasible plan on how to reach the goals. The production of this plan needs, in a greater extent than it appears, to include experts with deep knowledge on the marine environment as well as on adequate methodology.

The MSP lists three development zones as locations where the infusion and storage of CO₂ will occur. These potential CO₂-storage sites are located close to the Norwegian EEZ and are flanking, or partly overlapping, with several Natura 2000 areas. The precise reasoning for the positioning of these development zones at these positions are not apparent nor argued for. Most of the Danish territorial waters are relatively shallow, making CO₂-storage challenging and less-efficient, and these regions of Skagerrak are among their deepest. There are also the possibilities that there are depleted oil or gas reservoir located at these sites that could be used as storage sites. However, these are only speculations that DK needs to specify and provide arguments for in their final MSP. It is also unclear how and why the areas were amended in both location and size. The ambition levels regarding quantities of CO₂ are also not mentioned in neither the previous nor the new MSP. Thus, it is unclear if these changes from 2021 reflects changed ambition levels, improved scientific knowledge, or simply a change in political view.

More importantly it is unclear if the areal sizes of these zones are based on, and related to, the quantities of CO₂ and, particularly, the quantities stored at each site.

Knowledge regarding the depths (or specifically the pressures) of the CO₂-storage sites is also critical as these provide crucial information about the stability of CO₂ over time and the likelihood, or amount, of seepage. The shallow depths combined with the relatively short turn-over time of the ocean mixing at these specific locations in Skagerrak make this endeavor of carbon sequestration truly worrisome. Other factors that affect the water chemistry of the CO₂ stability are temperature and alkalinity. It is therefore important to, in the much-needed modelling, to also incorporate potential changes in these parameters due to potential and predicted changes in the climate.

In summary, at the current state of the MSP, it is not possible to evaluate the impact on the local, regional and wider marine environment assessed by the WFD and the MSFD. However, potential release of large amount of CO₂ from these storage sites can have an impact on the water chemistry and alkalinity on a regional scale and can also affect the environmental status of the coastal regions within the water district of Skagerrak and Kattegat. Prior to a renewed evaluation, DK needs to present detailed information including the quantities of CO₂ aimed for carbon sequestration, the process and specific techniques that will be applied for injection and storage, the storage depth and detailed information for the water chemistry that may affect the storage, modelling (with various climate change models incorporated) of the regional mixing, turnover time of the bottom water and other parameters that can influence the stability and the seeping of CO₂ in the surrounding ocean waters. Obviously, this information with a proper metanalysis will allow and require the composition of a detailed and concretized risk assessment on the potential effect of the CO₂-storage on the local and regional marine ecosystems. The locations of these sites in close proximity to territorial borders makes this an important international concern with judiciary and legal implications. Thus, SE welcomes an updated and detailed MSP at the time that DK has come further in their planning of CO₂-storage.

Land reclamation and the negative impact of the environmental status of the greater Baltic Sea

The Baltic Sea is already an almost closed-of water basin with a limited connection and inflow of ocean water. For long, the Baltic has been in a severally fragile state, due to the limited water flux combined with high anthropogenic pressures. The salinity is low, ranging from 2-8 ppm, oxygen-levels low and often depleted, and the anoxic dead-zones are in sizes greater than Denmark itself. A crucial cause of this alarming state of oxygen depletion in the Baltic Sea is the limited amount of exchange with saline waters with the Atlantic. A decreased water exchange potentially caused by the proposed landfill will likely decrease rates of dissolved oxygen, stratification in the water column, increase nutrient fluxes, and increase deoxygenation. Furthermore, lower oxygen levels will have a negative effect on the oceans ability to break down organic material and generate higher loads of toxic hydrogen sulfide. Currently, the Baltic Sea suffers severely from eutrophication and the effects of eutrophication almost in its entirety. In fact, most of the coastal waters in all five of the Swedish water districts are under pressure from eutrophication, and the consequent decreased inflow could cause further decline in these conditions.

There is also a direct correlation between the influx of saline and oxygen-rich ocean water into the Baltics and the size of cod and other fish stocks. In fact, it is hypothesized that the high productivity and yields landed fish in the Baltics during the 1980s were due to a slightly higher influx of ocean water during this time period. Thus, a decrease the water exchange by 0.25% could have truly dramatic and devastating effects on the health of the Baltic Ocean, the already critically low fish stocks, and the marine environment in general. However, this will also have to be discussed with SwAM, which is responsible for the MSFD and to regulate the allowed annual fish landings in the SE territorial waters.

This proposed land reclamation has the potential to impact the entirety of the greater Baltic Sea, which includes the four separate water districts that are located, or partly located, in the Baltic Sea: (i) the South-East Baltic Sea, (ii) the North Baltic Sea, (iii) the Bottom Sea and (iv) the Bottom Bay. Yet, only the Water Conservation Board for the South-East Baltic Sea water district has been requested for their opinion. Thus, the Water Conservation Board for the Skagerrak

and Kattegat Water District Authority has decided to also give feedback on this land reclamation and its effect on the environmental status. This decision is further justified by the fact that these systems are connected and negative environmental impact on the Baltic Sea will likely influence the environmental status of Skagerrak and Kattegat.

HELCOM's holistic assessment (HOLAS 3) in 2023 provided a devastating overview of the ecosystems of the Baltic and the critical and urgent needs for mitigation and international collaboration. Any major national planning or strategy needs to consider actions that improve the marine status rather than increase the stress and pressures. As a member of HELCOM, DK needs to comply with the MSFD and to avoid additional negative effect on the environmental status or to avoid jeopardizing the environmental status of the Baltic Sea. Thus, coastal barrier landforms such as the Lynetteholm landfill likely have a measurable and negative effect on the marine status of the Baltics and should be avoided according to both the MSFD as well as the WFD. In principle, compensatory measures can be used if the result is a net zero effect. However, such compensatory measures must be clearly described in the MSP and provided in combination with comprehensive modeling of the barrier formed by the landfill and its effect on both the water-flux of the Baltic Sea. Furthermore, the modeling of the changes in water-flux also needs to be complemented by the effect on connectivity assessed by the MSFD as well as the WFD.

Enhanced nature conservation at sea

Ambitious aims to greatly enhance the area for nature conservation are presented in the MSP. The proportion of strictly protected areas at sea will increase 2-fold from the current 4% to 8% in 2028, and finally to 10% by 2030. This overarching aim and timescale are determined, ambitious, and set to meet the EU's biodiversity objective. Yet, the specifics of how the enhancement in areal size of nature conservation are unclear from the MSP. For example, will DK increase the number of strictly protected areas or is it only the size of the existing ones that will be increased. It would also be important to inform the geographic positions of these sites. More importantly, the MSP needs to highlight the type of marine ecosystems and habitats that will be prioritized in their plan as well as arguing for this ranking. Furthermore, the patchiness and connectivity of these habitats need to be mapped out and included in the prioritization process. Without these pieces of information,

the MSP is only projecting a sheer number of spatial areas. This might be sufficient to comply the EU's biodiversity objective, but could have minimal biological relevance and of less value for conservation and mitigation efforts.

Withdrawal of previously designated zones

The revised MSP mentions the withdrawal of previously designated zones for e.g., aquaculture and shellfish farming. An assumption can be made that energy has been prioritized over aquaculture, and the usage of these zones primarily will be for energy production and/or carbon sequestration. A main concern that arises is specifically how this could affect the marine food production and if this will be compensated by commercial fishing. Then it is important to plan for increased fishing activities and its effect on DK's commitment to the MSFD. However, this will also have to be discussed with SwAM, which is responsible for the MSFD. Furthermore, shellfish farming is typically a highly efficient mitigation methods for eutrophication, a major environmental concern in Danish coastal waters. The scaling down of the areas designated for these purposes could also decrease their reduction of nutrients; thus, further influencing the objectives of obtaining good environmental status according to both the MSFD and the WFD. These factors are essential to take in consideration in the marine planning and to be presented in the MSP.

Summary of the opinion by the Water Conservation Board for for the Skagerrak and Kattegat Water District Authority

According to our overall assessment, Denmark's maritime spatial plan is presented in such an ambiguous state that it is impossible to make a meaningful evaluation of its effect on the environmental status according to the WFD. The plans and processes are lacking vital information about ambition levels regarding quantifiable goals, methodologies to achieve the goals, and risk assessments. The plans are vague, unclear, and it is, therefore, impossible to evaluate negative effect or conduct risk assessments.

Several of the planned projects could potentially have serious and negative effects on ecosystems in Swedish coastal waters. This applies, among other things, to the storage of carbon dioxide in the Kattegat and land changes that can cut off inflows to the Baltic Sea. These projects can affect oxygenation, water chemistry, and have long-term negative effects on the Swedish fishing industry.

The environmental status can be negatively affected both for the assessments made through the MSFD and the WFD. Denmark should bear this in mind and present this as part of its assessments to avoid the deterioration of water bodies with sub-GES status or jeopardizing their ability to achieve good status.

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

**Samråd enligt Esbokonventionen om Danmarks planer om en
Havsbaserad Vindkraftpark i Kattegatt, i dansk ekonomisk zon.
NV-09181-22**

Ärendet

Miljöstyrelsen i Danmark har underrättat Sverige om planerna enligt ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen), gällande planerad havsbaserad vindkraft, "Hesselö" i Danmarks ekonomiska zon.

Naturvårdsverket har berett länsstyrelsen tillfälle att lämna synpunkter på om det planerade vindkraftsprojektet kan antas medföra betydande miljökonsekvenser för Sverige och om Sverige i så fall bör delta i processen med att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Vidare har länsstyrelsen ombetts att lämna synpunkter på de potentiella gränsöverskridande effekter som projektet kan antas medföra. Danmark har särskilt efterfrågat inspel gällande de marina aspekterna av projektet.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västra Götaland anser att tillkommande förnyelsebar energiproduktion är angeläget och bör uppmuntras så långt möjligt.

Med hänsyn till det stora intresset för havsbaserad vindkraft i Västerhavet är det viktigt att tydliggöra de osäkerheter som är förknippade med miljöpåverkan, effekter och konsekvenser av flera storskaliga vindkraftsetableringar inom samma påverkansområde.

Vi anser att det behövs tas fram ett samordnat kontrollprogram för relevanta aspekter såsom påverkan på fisk, tumlare, fågel och fladdermöss och påverkan på spridning av invasiva arter m.m. Detta är särskilt viktigt eftersom lokaliseringen kan komma att ligga inom samma påverkansområde som en eller flera andra vindkraftsparker. Av samma skäl behöver alla etableringar i Västerhavet ses i ett helhetsperspektiv i det gemensamma påverkansområdet och gränsöverskridande kumulativ påverkan behöver redovisas.

Länsstyrelsen bedömer att det finns ett behov för Sverige att fortsatt medverka i miljökonsekvensbedömningen.

I första hand är det Halland och Skåne som berörs. Vid fortsatt handläggning av Hesselö vindkraftpark är det därför främst Länsstyrelsen i Halland och Skåne som fortsättningsvis är direkt berörda och därmed bör yttra sig om Västerhavets natur-

värden eftersom den aktuella parken är närmast belägen deras länsgränser och Natura 2000-områden.

Yttrande

Påverkan på intressen i Västra Götalands län

Det senaste har Länsstyrelsen arbetat med många frågor som har koppling till planering inför och ansökningar om havsbaserad vindkraft i vårt län och även med yttrande till etableringar av vindkraftparker i angränsande län. Intresset för att etablera havsbaserad vindkraft i Västerhavet är stort både på den danska och svenska sidan. För både danskt- och svenskt vidkommande är det av intresse att det som planeras och projekteras i våra gemensamma havsområden sammantaget innebär en så begränsad negativ miljöpåverkan som möjligt. Länsstyrelsen vill därför bidra med följande synpunkter och erfarenheter utifrån Västra Götalands perspektiv.

De närmaste planerna för vindkraftparker som pågår i vårt län är belägna i Skagerrack och de benämns Poseidon, Mareld och Västvind. Den aktuella vindkraftparken är så pass långt från våra marina områden att effekter som grumling, ljud vid påning etcetera inte når våra värdefulla naturmiljöer.

Vi anser att Danmark bör remittera ansökan för yttrande till angränsande län, det vill säga till Halland och Skåne. Skyddsåtgärder i dessa vattenområden bedöms ge effekt även på de arter som kan röra sig från Danmark till vårt län. Vi vill dock gärna följa projektet och få information om och när projektet påbörjas.

Samordnad kontroll

Vi vill poängtera att kunskapsläget gällande havsbaserad vindkraft och dess miljöeffekter i Västerhavet, både på kort och lång sikt, behöver förbättras. Mot bakgrund av att det planeras flera vindkraftparker längs kusten i både Danmark och i Sverige som kan påverka samma vattenområde anser vi att det behövs ett samordnat kontrollprogram för relevanta aspekter såsom påverkan på fisk, tumlare, fågel och fladdermöss och påverkan på spridning av invasiva arter m.m. Hur en samordnad kontroll kan utformas bör tas fram gemensamt med berörda verksamhetsutövare efter samråd med myndigheter och centrala verk i respektive land. I Sverige är det t.ex. Länsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, SLU, Naturhistoriska riksmuseet med flera som kan vara aktuella.

Kumulativa effekter

Alla etableringar i Västerhavet behöver ses i ett helhetsperspektiv i det gemensamma påverkansområdet och gränsöverskridande kumulativ påverkan behöver redovisas för bland annat:

- Biologiska faktorer i hav- och på land såsom påverkan på sill, tumlare, migrerande fåglar, alkor, fladdermöss, med flera arter.
- Angränsade Natura 2000 områden.
- Den allmänna ljudnivån i Västerhavet på grund av ökad fartygstrafik och annan industriell aktivitet till följd av havsbaserad vindkraft tillsammans med övrig utveckling i samma vattenområde.
- Spridning av invasiva arter

YTTRANDE
2022-11-11

Ärendenummer
550-44823-2022

Sida
3(3)

- Vindkraftutbyggnadens påverkan på- och upplevelsen av landskapet.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Ulrika Samuelsson, efter föredragning av länsmiljöingenjör Lena Thulin Plate. I den slutliga handläggningen har representanter för avdelningarna Natur-, Vatten-, Samhälls- och Miljöskyddsavdelning deltagit.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till:
Länsstyrelsen i Halland, halland@lansstyrelsn.se
Länsstyrelsen i Skåne, skane@lansstyrelsn.se

Yttrande om underrättelse från Danmark om samråd för vindkraftsparken Hesselö och strategisk miljöbedömning, KS 2021/81

Beslut

1. Utöver fotomontage över hur verken kommer att uppfattas från land i miljökonsekvensbeskrivningen krävs även animeringar. Det är viktigt att dessa montage och animeringar även redovisar kumulativa effekter i form av vindkraftparkerna Kattegatt syd, Galene, Kattegatt offshore o Anholts park.
2. Falkenberg efterfrågar även visualiseringar nattetid för att kunna få en uppfattning om hur hinderbelysningen uppfattas på natten.

Beskrivning av ärendet

Miljöstyrelsen i Danmark har underrättat Sverige om att Energistyrelsen har tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning till planen för Hesselö Havsvindkraftspark och att förslaget nu är på samråd.

Danmark underrättade Sverige första gången om Hesselö vindkraftspark i februari 2021 och Sverige lämnade synpunkter på avgränsningssamråd i mars 2021. Danmark underrättade sedan Sverige i samband med ett nytt avgränsningssamråd i oktober 2022 efter att placeringen av vindkraftsparken hade ändrats. Sverige svarade på denna underrättelse i november 2022.

Det nu utarbetade förslaget innebär en placering av Hesselö vindkraftspark norr om Själland ca 33 km från Sveriges kust i höjd med Kullen och Hallands väderö. Falkenberg ligger ca 80 km bort från parkområdet. Det utpekade plan- och förundersökningsområdet är på 166 km² och planeras för en kapacitet på 800 – 1200 MW.

Naturvårdsverket önskar eventuella synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen och planförslaget senast den 3 april 2024.

Motivering av beslut

Enligt protokollet om strategiska miljöbedömningar till konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang, ska ett land (upphovspart) som avser att genomföra en plan eller ett program som kan antas medföra betydande gränsöverskridande påverkan på miljön eller hälsan i ett annat land (utsatt part) underrätta det berörda landet om detta och om den utsatta parten så önskar inleda samråd.

Naturvårdsverket är enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966) ansvarig myndighet för att lämna och ta emot underrättelser och i övrigt fullgöra skyldigheter för miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang.

Falkenbergs kommun
Kommunstyrelseförvaltningen 2024-03-15

Ekonomi

Beslutet påverkar inte kommunens ekonomi.

Underlag för beslut

Remiss, 2024-02-06.

Beslut fattat i enligt med delegationsnummer 7.04. i Kommunstyrelsens delegationsordning och anmält vid sammanträdet 2024-04-09.

Martin Berntsen
Kommunekolog

BRÅDSKANDE ORDFÖRANDEBeslut AVSEENDE YTTRANDE OM MILJÖKONSEKVENs- Beskrivning AV HAVSBASERAD VINDKRAFT VID HESSELÖ, DANMARK

Sammanfattning av ärendet

Danmark underrättade Sverige första gången om Hesselö vindkraftspark i februari 2021 och Sverige lämnade synpunkter på avgränsningssamråd i mars 2021. Nästa steg var att Danmark underrättade om ett nytt avgränsningssamråd i oktober 2022 efter att placeringen av vindkraftsparken hade ändrats. Sverige svarade på denna underrättelse i november 2022. Det nu utarbetade förslaget innebär en placering av Hesselö vindkraftspark norr om Själland cirka 33 km från Sveriges kust i höjd med Kullen och Hallands Väderö. Det utpekade plan- och förundersökningsområdet är på 166 km² och planeras för en kapacitet på 800-1200 MW (oförändrat sedan förra remissen).

Miljöstyrelsen i Danmark har nu tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) till planen för Hesselö Havsvindkraftspark. Enligt Esbokonventionen ska ett land inom vilket det planeras ett projekt som kan förorsaka betydande miljöpåverkan i ett annat land (upphovsland), underrätta det berörda landet (utsatt land) om detta och erbjuda det landet att lämna synpunkter. Naturvårdsverket samordnar Sveriges svar och Högånäs kommun har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter.

Konsekvenser

De danska kustlandskapen norra Själland, Anholt, Djursland och svenska Kullen redovisas som sårbara för visuella störningar. Sammanfattningen är att dessa kustavsnitt kommer att få en visuell påverkan både natt och dag men det går inte att utläsa i vilken omfattning. Den kumulativa effekten gäller även för den visuella påverkan vilket poängteras i MKB:n. Någon storlek på verken har inte uppgetts, förutom i en situation där visuell påverkan har analyserats för norra Själland. De verken har då uppgetts vara 280 meter höga. Men de slutliga verken kan bli allt mellan 200–300 meter.

Miljöstyrelsen har, förutom den visuella påverkan, även analyserat buller. Bullret från vindkraftverken uppges vara långt under svenska riktvärden. För lågfrekvent buller saknar Sverige riktvärden varför en bedömning skett utifrån de danska värdena. Resultatet är att de är under gällande värden. Miljöstyrelsens bedömning är därför att bullret inte ska påverka Sverige.

Miljöstyrelsen uppger dödligheten för migrerande fåglar vara låg, skadeeffekten anses vara acceptabel men resonemanget utgår från en arts överlevnad som art i området, det vill säga man accepterar ett ganska stort bortfall. Hur stort detta bortfall blir i beståndet anges inte och inte heller hur man gjort bedömningen. En mängd faktorer påverkar fåglarnas flytt, till exempel väderlek, årstid (under höst är andelen oerfarna ungfåglar hög), vilka arter som flyttar, hur välnärda fåglarna är med mera. Risken kan öka snabbt vid dåligt väder då

fågla tvingas flyga lågt. Utöver det ökar risken med annan exploatering till havs för andra havsbaserade vindkraftverksparker, det vill säga det uppstår en kumulativ effekt. Även på den punkten anser miljöstyrelsen dödligheten för fågel vara acceptabel, men det anges inte någon mängdsiffra eller andel av bestånden.

Risken för marina däggdjur, som säl och tumlare, anses som låg förutom vid själva etableringsfasen. Viss påverkan anges på sjöfart och fiske men även där anser miljöstyrelsen denna vara acceptabel. För svenskt vidkommande är den låg.

Yttrande

Kullen kommer att bli visuellt påverkad om planen genomförs. Redovisningen av påverkan på flyttande fågel är otydlig och osäker, vilken även gäller vid kumulativa effekter av närliggande vindkraftsprojekt. Någon mängdsiffra för dödligheten på fågel eller andel av bestånden anges inte.

Högåns kommun efterfrågar följande:

- Bättre redovisning av den visuella påverkan av vindkraftsparken på Kullen, som fotomontage, höjdgivelses på verken och rotorblad, påverkan på turistnäringen med mera.
- Bättre redovisning av risken för dödlighet på flyttfågla utifrån olika vädersituationer som till exempel storm, regn, dimma med mera, årstider som höst och vår, effekten på olika arter och graden av dödlighet i mängd och andel bestånden. Detta både med planerad vindkraftspark och som kumulativ effekt med samtliga nu planerade vindkraftsparker i Kattegatt.

Vidaredelegation/Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens miljöutskott beslutade den 20 mars 2024, § 6, att föreslå kommunstyrelsen besluta att anta samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande som sitt eget och översända detta till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket önskar eventuella synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen och planförslaget senast den 3 april 2024.

Enligt kommunstyrelsens delegationsordning KFS 2023:07, punkt A.1.1, har kommunstyrelsens ordförande från kommunstyrelsen delegation att fatta beslut avseende ärenden som är så brådskande att kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att anta samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande som sitt eget och översända detta till Naturvårdsverket.

Peter Schölander (M)
Kommunstyrelsens ordförande

Energistyrelsen

Från: Roger Larsson <roger.larsson@bastad.se>

Skickat: den 3 april 2024 19:52

Till: Registrator <registrator@naturvardsverket.se>

Kopia: Båstad samhällsbyggnad <samhallsbyggnad@bastad.se>

Ämne: ärendenummer NV-01319-21, Hesselö vindkraftpark, yttrande från Båstads kommun (B 2024-000117)

Hej!

Båstads kommun har ingen erinran mot förslaget på Hesselö vindkraftverk.

Parken hamnar som närmast land i kommunen vid Hallands väderö, cirka 48 km. Den visuella påverkan bedöms som relativt liten och godtagbar. Möjligen skulle en animering av parken nattetid med belysning vara av intresse i processen.

Enlig delegation från kommunstyrelsen

Roger Larsson
Samhällsbyggnadschef, Ledning

Telefon 0431-770 00
Båstads kommun, 269 80 Båstad
www.bastad.se

Datum 2024-04-03

1/2

Kontakt

Annelie Rosell
Tel: +46 725 80 81 86
e-mail: annelie.rosell@pelagic.se

Mottagare

Naturvårdsverket

Swedish Pelagic Federations synpunkter med anledning av den planerade vindkraftparken Hesselö i danska delen av Kattegatt (Dnr NV-01319-21)

Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF) företräder samtliga svenska fiskerifartyg över 12 meters längd inom det pelagiska fisket efter bl.a sill, skarpsill, tobis och makrill i Atlanten, Nordsjön, Skagerrak, Kattegatt och Östersjön samt ett antal fartyg mindre än 12 meter som fiskar kustnära längs Västkusten respektive i Östersjön. Våra medlemmar står varje år för ca 90 procent av den totala fiskade volymen i Sverige. Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter i detta samråd.

Påverkan på fiskbestånd

SPF har vid tidigare samråd rörande vindkraftparken Hesselö poängterat vikten av att noggrant utreda den planerade parkens eventuella påverkan på fiskbestånden genom undervattensljud, vibrationer, ändrade strömmar eller elektromagnetiska fält runt kablar. Vi anser inte att den miljöbedömning vi tagit del av tillräckligt grundligt analyserat samtliga påverkansfaktorer.

När det gäller skrivningarna om sedimentspridning exempelvis, tas ingen hänsyn till att sedimentspridning även kan ske under vindkraftparkens driftsfas och att påverkan på fisken även kan vara indirekt genom den påverkan som eventuellt kommer att ske på ljus och därigenom födotillgången i området. Även när det gäller undervattensljud saknar SPF en analys av eventuella effekter under driftsfas. Eventuell påverkan av elektromagnetiska fält runt kablar tycks över huvudtaget inte omnämnt.

Från SPF vill vi åter poängtera att det saknas tillräcklig kunskap om den kumulativa påverkan av en utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Enligt en rapport från norska Havforskningsinstituttet 2023¹ finns det stora kunskapsbrister vad gäller påverkan från vindkraftparker på såväl fisk som fiske. Det kan även nämnas att SMHI under hösten 2023 presenterade en delrapport² som visar att vindkraft till havs under driftsfasen har en storskalig påverkan på havet, som är påvisbar långt utanför själva vindkraftparken. Strömmar och skiktning påverkas, vilket i sin tur påverkar näringsämnen, algbloomningar mm. Effekter kan påvisas både vid vattenytan, genom hela vattenpelaren och vid botten.

¹ Utne Palm et al 2023 Kunnskapsinhenting for Sameksistens mellom fiskeri- og havvindsnæring.

Länk: <https://hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskingen-2023-40>

² Arneborg m.fl. 2023, SMHI rapport Regionala effekter av havsbaserad vindkraft.

Länk:

www.smhi.se/polopoly_fs/1.202760!/Input_till_samr%C3%A5dsunderlaget_SMHI_230821_Rev1aV_RevSMHI%20%281%29.pdf

Påverkan på fiske

I figur 1–3 redovisas VMS-punkter för pelagisk trål liksom bottentrål. Det står dock inte klart vilken period som redovisas, fiskeflottans nationalitet (rör det sig även om svenska båtar), eller hur trålragen gjorts.

Då fisket varierar från år till år anser SPF att en tillräckligt lång period behöver granskas för att bedöma områdets betydelse för fisket. Det är även viktigt att ta hänsyn till hela tråldrag. Om delar av tråldrag ligger inom det utsedda området är det troligt att en etablering även får konsekvenser för trålfiske i kringliggande områden.

I tidigare remissvar har vi från SPF påpekat att det krävs en bedömning av de sammantagna effekterna av planerade vindkraftparker i Kattegatt på ekosystem och yrkesfiske, och då även med beaktande av skyddade områden och dess fiskeregleringar. Utan att se helheten är det inte meningsfullt eller möjligt att uttala sig om framtida konsekvenser för fisket utav den havsbaserade vindkraften. Vi saknar hittills denna helhetsbedömning.

Annelie Rosell, SPF

Göteborg den 3 april 2024

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen och planförslaget för Hesselö vindkraftspark i danska delen av Kattegatt, NV-01319-21.

Sveriges Fiskares PO (SFPO) företräder cirka 230 fiskefartyg som är verksamma inom det demersala fisket. Vi har medlemmar längs hela den svenska kusten - från Koster till Kalix. SFPO står för ett långsiktigt hållbart fiske och våra medlemmar är bland de bästa när det handlar om selektivitet, skonsamhet och kvalitet.

Ärendet

Inom ramen för ESBO-samråd önskar Naturvårdsverket synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen och planförslaget för Hesselö vindkraftspark i danska delen av Kattegatt.

SFPO:s synpunkter

I miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 1.3.8. redogörs för parkens och exportkablarnas effekter på fiske. Utgångspunkten är att fiske med bottenläpande redskap inte kommer att vara tillåtet i parken och över exportkablarna. Det konstateras att ett förbud för dessa redskap kommer att ha väsentliga konsekvenser för fisket.

Beskrivningen av fisket skiljer inte på danskt och svenskt fiske. Det är önskvärt att detta görs så att konsekvenserna för svenskt fiske tydliggörs.

I avsnittet " AFVÆRGEFORANSTALTNINGER OG OVERVÅGNING" beskrivs åtgärder som kan begränsa effekterna på fiske under rubriken "Materielle goder, Erhvervsfiskeri". Bland annat beskrivs möjligheter till dispens från den danska "Kabellagen". SFPO undrar om sådan dispens även kan sökas av svenska fiskare?

För att öka sannolikheten för dispensgivning och övrig samexistens med fiske menar SFPO också att det i planen för parken bör tydliggöras att exportkablar och kablar inom parken ska plöjas/spolas ned eller täckas över på ett sådant sätt demersal trålning och annat fiske kan ske.

SVERIGES FISKARES PO

Peter Ronelöv Olsson
Ordförande

Fredrik Lindberg
Ombudsman

Ingemar Berglund
Utredare

Naturvårdsverket

Att. Egon Enocksson

registrator@naturvardsverket.se

Egon.Enocksson@naturvardsverket.se

Ärendenummer

NV-01319-21

Datum

2024-02-23

Samråd om strategisk miljöbedömning av planen för Hesselö vindkraftspark i danska delen av Kattegatt

Miljöstyrelsen i Danmark har underrättat Sverige om att Energistyrelsen har tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning till planen för Hesselö Havsvindkraftspark och att förslaget nu är på samråd.

Kattegatt utgör en betydande flyttled och är ett viktigt födosöks- och övervintringsområde för stora mängder sjöfåglar med häckplatser i såväl Sverige som övriga nordiska länder. De undersökningar som ligger till grund för den strategiska miljöbedömningen visar att området för den planerade vindkraftsparken kan vara av stor betydelse för framförallt övervintrande/fodosökande sillgrisslor och tordmular.

BirdLife Sverige anser det inte vara säkerställt att påverkan från Hesselö Havsvindkraftspark inte utgör ett hot mot de i området förekommande populationerna av sillgrissla och tordmule, samt att vindkraftsparken måste utrustas med ett säkerhetssystem som tillser att rotorena saktas ner eller stängs av för att undvika masskollisioner av fåglar under speciella omständigheter (se vidare nedan). I övrigt hänvisar vi till synpunkter framförda av DOF – BirdLife Danmark.

En potentiellt mycket stor risk med den planerade utbyggnaden av vindkraft till havs är att stora mängder nattflyttande fåglar under vissa väderomständigheter (i synnerhet i dimma/mörker) kolliderar med konstruktioner såsom fyror, skyskrapor, master, vindkraftverk, oljeplattformar etc.¹ [I extrema fall kan enorma mängder fåglar dödas under en natt, t.ex. finns rapporter om upp till 10 000 lappsparvar (*Calcarius lapponicus*) i Kansas 1998² samt >12 000 fåglar i Wisconsin 1963³.]

Även om studier visat att fåglar i stor utsträckning kan undvika vindkraftverk^{4,5}, i synnerhet om vindkraftverkens synlighet förstärks⁶, så kan de inte se rotorbladen i mörker och "massdöd" kommer sannolikt att inträffa regelbundet (känt t.ex. från Öresundsbron). Vindkraftverkens höjd samt rotorbladens längd och direkt dödande rotationshastighet gör faran för fåglar avsevärt större än när det gäller andra konstruktioner, och överhängande mortalitetsrisk lär föreligga även utan upplysningseffekt. Att reella populationsnedgångar skulle kunna konstateras bero på en ökad dödlighet vid vindkraftverk är förvisso mindre sannolikt för talrika småfågelarter. Likväl kan den planerade vindkraftsutbyggnaden i Sverige och andra Östersjöländer resultera i att miljontals fåglar kolliderar med vindkraftverk varje vår och höst. En sådan påtaglig mortalitetsfaktor kan vi som naturvårdsorganisation omöjligt bortse ifrån!

Än så länge finns få studier och beräkningar av hur många fåglar som kan tänkas kollidera med havsbaserade vindkraftverk. BirdLife Sveriges bedömning är att undvikandefrekvensen under speciella omständigheter kan vara

¹ Longcore T et al. 2012. An Estimate of Avian Mortality at Communication Towers in the United States and Canada. PLoS One 7(4): e34025.

² Manville AM. 2000. Avian mortality at communication towers: background and overview. I Evans & Manville, editors. Proceedings of the workshop on avian mortality at communication towers; 1–5.

³ Kemper C. 1996. A study of bird mortality at a west central Wisconsin TV tower from 1957-1995. The Passenger Pigeon 58(3): 219–235.

⁴ Rydell J et al. 2017. Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – Uppdaterad syntesrapport, s. 27. Rapport 6740, Naturvårdsverket.

⁵ Tjørnløv RS et al. Resolving Key Uncertainties of Seabird Flight and Avoidance Behaviours at Offshore Wind Farms – Final Report for the study period 2020-2021. DHI/Vattenfall, 2023.

⁶ Martin GR & Banks AN. 2023. Marine birds: Vision-based wind turbine collision mitigation. Global Ecology and Conservation 42: e02386.

betydligt lägre än vad man brukar utgå ifrån i modelleringar. Direkta fallstudier behövs för att tydliggöra antalet olyckor till havs. BirdLife Sverige kommer vid projektering för stora vindkraftsparker till havs att konsekvent kräva genomförande av studier om potentiell (och sedermera verklig) påverkan på den massmigration av fåglar som pågår varje vår och höst.

Tillämpning av momentan nedstängning av vindkraftverk har visat sig vara en effektiv metod för att undvika dödliga olyckor (åtminstone för stora rovfåglar)⁷. Genom att analysera väderdata och flyttfågelrörelser (med t.ex. radar) går det att identifiera högrisklägen för när stora koncentrationer av flyttfåglar uppstår. Detta har redan testats i bl.a. Nederländerna⁸, där det numera är obligatoriskt med driftregleringssystem för all nyetablering av havsbaserad vindkraft, och det kan verkligen inte anses vara ett orimligt krav för vindkraftsindustrin att förfina tekniken och tillämpa den i full skala. I relation till budget för den planerade utbyggnaden handlar det om små kostnader. BirdLife Sverige kommer att kräva att momentan nedstängning av vindkraftverk sk tillämpas vid högrisklägen. Dessa tillfällen kommer främst, eller uteslutande, att inträffa vid svaga vindar, varför de ekonomiska konsekvenserna blir försumbara. I en tysk riskanalys bedömdes 36 % av samtliga fågelolyckor ske i oktober. Genom att stänga ner verken (totalt 30 timmar) då flyttningsintensiteten bedömdes överstiga ett visst tröskelvärde, beräknades 27 % av dödsfallen kunna undvikas⁹.

Ett oundvikligt steg i vår miljölagstiftning är att minimera de negativa konsekvenserna för samtliga former av exploatering. Detta kan inte anses vara uppfyllt för vindkraftsutbyggnad om man inte gjort vad som går för att undvika massdödlighet. Miljölagstiftningen kräver att exploateringar med betydande risk för natur och miljö lokaliseras till områden där riskerna är små. Anläggning av vindkraftsparker där miljontals fåglar passerar strider således mot miljöbalken, bl.a. i fråga om tillämpning av lokaliserings- och försiktighetsprinciperna.

Kumulativa effekter

Den korrekta bedömningen av kumulativa effekter – t.ex. utifrån en juridisk tolkning av naturvårdsdirektiven – måste vara att påverkan från aktuell vindkraftspark läggs "ovanpå" den påverkan som redan utgör belastning för de naturvärden som ska skyddas. För en art som redan i nuläget är hotad kan även en isolerat liten extra påverkan utgöra "tipping point", även om andra (redan befintliga) verksamheter medför jämförelsevis större belastning. Det kan möjligen anses "orättvist" att den sist tillkomna verksamheten därmed inte får tillstånd, vilket dock går att undvika med övergripande och långsiktig planering.

BirdLife Sverige anser att vindkraftsbranschen och regeringar skyndsamt måste tillse att verkligt kumulativa analyser genomförs inför (och under) den planerade utbyggnaden av vindkraft. När det gäller vissa arter och specifika naturvårdsområden kommer vindkraftsetablering sannolikt att vara "droppen som får bägaren att rinna över", med innebörd att ekologisk funktionalitet bryts för arter eller naturtyper. I sådana fall måste vindkraftsetablering förbjudas. Med god planering och tillämpning av skyddsåtgärder kan emellertid en betydande del av Europas energiproduktion komma från vindkraft.

Daniel Bengtsson, Fågelskyddsansvarig BirdLife Sverige
Tel. 070 515 45 33, e-post: daniel.bengtsson@birdlife.se

⁷ de Lucas M et al. 2012. *Griffon vulture mortality at wind farms in southern Spain: distribution of fatalities and active mitigation measures*. Biological Conservation 147: 184–189.

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=mk5cszf8NC4>

⁹ Welcker J & Vilela R. 2019. *Weather-dependence of nocturnal bird migration and cumulative collision risk at offshore wind farms in the German North and Baltic Seas*. Technical report. BioConsult SH, Husum. 70 pp.

Høringsvar 17

The Danish Energy Agency
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 Copenhagen V
Denmark

02 April 2024

Ref: Public consultation 'Hesselø Strategic Environmental Assessment'

Thank you for your invitation for comments on the Hesselø Strategic Environmental Assessment. Iberdrola is a global energy leader and one of the world's largest utilities in terms of market capitalisation, with an interest in upcoming offshore wind opportunities in Denmark. We welcome the Strategic Environmental Assessment and offer the following comments on the documents.

1. Hesselø Offshore Wind Farm interim report 2 - Environment at sea / 5.2.2.1 Seabed sediment

The Strategic Environmental Assessment has highlighted a high potential of Annex 1 EU habitats directive stony reefs being found in the wind farm lease area. These will be further ground-truthed in site investigations (Benthic technical report anticipated from DEA in December 2024) but may reduce the buildable area, as best practice would be to avoid location of infrastructure in the reefs with an adequate buffer. The potential reduction of the buildable area will increase the project density (MW/km²) and, also, will create pocket islands on the layout. These will likely impede the use of straight cable lines, increasing the cable distances and project costs. The DEA should be aware that, in a worst-case scenario, only the upper area of the site might be buildable, and this might be deemed undesirable or economically unviable to potential developers.

2. Hesselø Offshore Wind Farm interim report 2 - Environment at sea / 3.2.2 Establishment of cave-forming reefs in Natura 2000 area no. 195

The planned export cable corridor will overlap with the Natura 2000 area number 195 - Gilleleje Flak and Tragten. While measures can be applied to minimise adverse effects in the protected area, where possible these impacts should be avoided from the outset. Iberdrola's principle is to "avoid locating new infrastructure projects in spaces that are protected due to their ecological, biological, cultural and/or landscape value or areas catalogued as having high value for biodiversity when the value of those areas would be affected, unless there are no viable alternative solutions". Therefore, Iberdrola suggests that the viability of export cable corridor options outside protected areas should be considered further.

I hope that these comments are helpful, and please let me know if you would like more information or to discuss further.

Yours faithfully,

Steven Johnstone
Offshore Wind Senior Project Manager